

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se pri-
mesco. — Manuscrisurile nu se
retrimit.

INSERATE
se primesc la Administrațiunea în
Brașov și la următoarele:

BIBLIOTECA de ANUNTURI:
în Viena: la N. Dukas Nachf.,
Ruz. Angenfeld & Emmer Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
peik Nachf., Anton Oppelk.
în Budapesta: la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII Erzsebet-közt).

PREȚUL INSERȚIUNILOR:
o seriă garmond pe o colonă
10 bani pentru o publicare. —
Publicări mai dese după tarife
și învoială. — **RECLAME** pe
pagina 3-a o seriă 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

(Număr de Duminecă 35).

GAZETA iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 2 A. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se prenumără la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la d-ții colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare,
Fântâna nr. 30, orașu
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu d-șii în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei
luni 6 corone. — Un exemplar
10 bani. — Atât abonamentele
cât și inserțiunile sunt a se
plăti înainte.

Nr. 191.—Anul LXV.

Brașov, Duminecă 1 (14) Septembrie.

1902.

O învățătură pentru noi.

În timpul din urmă noi românii am avut să suferim érași multe lovituri din partea celor ce au ațî puterea în mână.

Numai a rău ne-a coborât vestita devisă „lege, drept și dreptate“ a ministrului-președinte Szell. De atunci șovinismului jidano-maghiar i-a crescut creșta peste măsură și ațî naționalitățile sunt mai turburate chiar de violențele și sêlbătăciile lui, decât cum erau sub guvernul lui Banffy.

Numai în lunile din urmă s'au sêvîrșit nisece acte dușmănoșe contra naționalităților, cari te fac sê-ți stea mintea în loc.

Mai întâiu veni ordinul, prin care cateheților nemaghiari de la școlile de stat, li-se impune sê predê de aici încolo elevilor lor religiunea în limba maghiară. Apoi au urmat taimoșele ordinațiuni, prin cari ministrul Wlassics vrea sê facă a se preda în școlile noastre populare 17 ore pe sêptemână în limba maghiară.

Numai de curênd am înregistrat nouê casurî de atac asupra limbei, a școlilor și a autonomiei noastre bisericesci.

În locurile montane ale Bănătuului guvernul, în urma unei învoiri cu societatea căilor ferate austro-ungare, a luat asupra-și școlile românești, ce erau sustinute de această societate, însê nu ca sê păstreze caracterul lor, cum îl indatora chiar legea, ci pentru a-le maghiarisa. Tot în Bănat guvernul a ordonat ca școla confesională din Satul-nou sê fiă închisă, pe cuvênt, că în fosta graniță militară nu pot exista școle confesionale, decât numai cu învoirea guvernului. Va sê dică ministrul isgonesc din acele ținuturi legea de școle, care este valabilă pentru totă țera. Porunca ministerială se ridică peste lege, numai ca sê pôta da o lovitură de môrte școlei române din Satul-nou.

În privința dreptului de limbă ministrul Wlassics nu mai vrea sê scie de nici o lege. Unde numai pôte, încalcă acest drept. Așa a ordonat de pildă, ca preoții, cari primesc ajutoșe de la stat sê dea chitanțe în limbă maghiară. Preotului din Bichiș-Ciaba i-s'au spart ferestrite și l'au amenințat că'l vor omori, fiind-că a refuzat sê dea un estras de botez în limba maghiară, apêrând limba oficială română a bisericei.

Cine ar putê însê înșira aici tôte casurile de volnicie? A ajuns lucrul așa de departe, încât cei de la putere se fălesc astăđi față cu măsurile lor de maghiarizare. Par'că cu cât se apropie mai mult decisiunea asupra pactului cu Austria, guvernul unguresc caută anume sê-și facă nume bun la șovinisti, ca sê-i aibă pe partea sa în ora decisivă.

Noi românii am pățit multe și nu ne vor descuraja nisece neputințioșe svîrcoliri. Dêr trebuie sê tragem și o învățătură din cele ce se petrec și sê înțelegem odată, că îndrăsnêla cea mare a adversarilor noștri vine numai de acolo, că nu ne vêd strîns uniți și solidari în luptele noastre, ci ne cunosc prea mult slăbiciunile, micile patimi, certe și desbinări.

Aceste trebuie sê înceteze. Mâne și poimâne membrii Asociațiunii noastre se întrunesc în adunare generală la Oravița. Ei se adună acolo în semnul limbei și al culturii noastre românești, a talismanului, care ne ține sufletul și ne dă tăria sê ne apêram și sê resistăm fără șovăire, în așteptarea isbândeii ce așteptă pe toți bravii, stăruitorii și curagioșii!

Rêspândirea culturii naționale prin scriere, și graiul viu: êtă unicul mijloc de mântuire pentru noi.

Binecuvêntată fie munca acelora, cari stăruesc și muncesc în brazda culturii, asigurând astfel viața și viitorul poporului nostru!

Aniversarea luărei Griviței.

(Ordin de đî al Regelui Carol I.)

Maj. Sa Regele Carol I, cu ocaziunea aniversării luărei Griviței, a dat din Ragaz, unde petrece de prezent, următorul înalt ordin de đî pe armată:

Ostași,

„Un sfert de véc se împlinesce astăđi de când vitejii oșteni ai țerei au reînviat străbuna virtute militară, cucerind cu jertfă de sânge reduta Grivița. Acest măreț fapt de arme a întemeiat renumele armatei și va străluci pururea ca o pildă vrednică de urmat. Cu mândrie puteți privi pe un trecut glorios, care trebuie sê fie pentru voi nêncetat un puternic îndemn în împlinirea sfintei vostre datorii.

„Sunt deplin încredințat că, decât scumpa noastră patrie va avê din nou nevoie de serviciile vostre, nu veți rămânê înapoi de bărbăția și avêntul bravilor ostași din rêsboiul neatêrnărei.

„Mare este bucuria inimei Mele putênd a vê ura, în amintirea acestei đile de glorioasă memorie, noroc și isbândă.

Dat în Ragaz, la 30 August 1902.

Carol.

Revista politică.

Sêptemâna această ni-a adus o nouă lovitură. Fisolgăbirêul din Panciova a închis școla confesională română din Satul-nou, sigilând ambele uși ale salei de învățămênt cu declararea, că în fostul confiniu militar (granița militară) nu este permis sê existe școle confesionale, din care causă comisiunea administrativă a comitatului Torontal a decis sê închidă școla română confesională.

Êtă încă unul din nenumêratele acte de forță brutală, ce s'au sêvîrșit și se sêvîrșesc în contra școlilor române. Nu se mulțumesc cei de la putere cu introducerea forțată a limbei maghiare în școlile noastre, ci se

dedau acum și la acte atât de volnice și ilegale, cum este cel cu închiderea școlei din Satul-nou.

Pe când ni-se aplică lovituri atât de dureroșe din partea dușmanilor limbii și culturii noastre naționale, corifeii politici maghiari se fac luntre și punte pentru a amăgi lumea și țera cu vorbe despre marea libertate de care s'ar bucura naționalitățile nemaghiare pe globul unguresc. Așa đilele trecute, contele Albert Apponyi, presidentul dietei unguresci, s'a dus anume la Șvabii din Bănat, ca sê-i cumintêscă și sfătuescă cum sê se pôrte în viitor, pentru-ca sê fie fericiți. Li-a spus în Lovrin, că ei n'au sê țină la marea națiune germană din imperiu, că Șvabii luptând tot-deuna în trecut alături cu Maghiarii, n'au sê fie solidari cu Germanii din afară de granițele țerii. Ei, decât vreu sê le mêrgă bine, n'au decât sê se alipescă strîns de Maghiari și sê se ferescă de prorocii mincinoși, cari țintesc la nimicirea viitorului copiilor lor și la inveninarea prezentului.

Din Lovrin Apponyi s'a dus la Vêrșet unde a vorbit érași de proroci mincinoși, apoi a amenințat dicênd, că „față cu tendințele și șoptirile ce umblă sê otrăvescă inimele sincere, trebuie luptat până la cuțit, fără nici o cruțare și rezervă.

Pentru unii vorbe dulci, pentru alții sbiciul.

Amenințările acestea au și început sê-și dea ródele. Au aflat adecă cei de la cârmă, că redactorul fôiei naționale germane din Timișóra, „Deutsches Tgblat für Ungarn“ Alvin Cramer încă ar fi un „prooroc mincinos“. De mult adversarii acestui biet redactor german îi pôrtă Sâmbetele, êr acum în urmă i-au găsit lécul: l'au espulsat (isgonit) din Timișóra, pe motiv, că fû osêndit ca „agitator“ într'un proces și că e „om primejdios“ pentru liniștea obștêscă.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Luarea Griviței.

(Aniversarea a 25-a.)

Astăđi se împlinesc 25 de ani, de când điarul nostru a primit dela Turnu-Măgurele următórea scire telegrafică înveselítóre:

Turnu-Măgurele 2 (14) Septembrie, 9 ore 45 minute nóptea: Diviziunea a 4-a română a luat în 30 August v. cu repeđite asalturi fortul Grivița. Patru tururi și un stîndard turcesc cădură în mânilor Românilor. Lupta împrejurul Plevnei continuă. Spiritul trupelor este escelent.

Acăsta luptă crâncenă a fost rezultatul atacului celui mare asupra redutei principale Grivița, cea mai tare, și care domina mai mult Plevna. La acăstă luptă au luat parte două divizii românești, divizia a treia și a patra, dintre cari cea

din urmă a reportat victoria dela Grivița.

Cu trei đile înainte aceeași diviziune, a 4-a, care a participat la acțiunea decisivă asupra Plevnei dimpreună cu cele-lalte trupe ale armatei de operațiune române-rusesci, luase o pozițiune a inamicului și o redută a lui. Acăsta fû întâia luptă succésă a armatei române. Corespondentul de pe câmpul de rêsboi al „Gazetei Transilvaniei“ scrie despre acest succes cu data de 29 Aug. (10 Sept.) 1877 între altele:

Diviziunea a patra trimise trei bataliône înainte spre a respinge pe inamic și a-se face stăpâne pe pozițiunea lui, ca sê pôta așeđa pe ea o baterie.

Un batalion din regimentul al 13-lea de dorobanți înainte în tótă regula. Turcii începură focul, lupta se încinse. Sub protecțiunea artileriei ambelor armate, bravii Români înaintară și respingênd completamente pe inamic, se făcură stă-

pâni pe acea pozițiune, luând tot-odată și o redută. Batalionul de dorobanți se distinse în mod admirabil, nu mai puțin trupele din al 5-lea regiment de linie, care a cooperat cu ei. Pozițiunea inimiză deveni a noastră séra la 6 ore și bravelor noastre trupe le succese a așeđa pe ea peste nópte o baterie.

După-ce arată apoi cât de crâncenă a fost lupta și că Românii au avut vre-o 150 răniți și 30 morți, corespondentul încheie așa:

În fine întâia întreprindere română fû cu succes. Rușii sunt surprinși de purtarea trupelor române, încât însu-și împêratul Alesandru, care a observat mișcarea din depărtare dimpreună cu Măria Sa domnitorul și cu marele duce, a admirat bravura trupelor române și a decorat stîndartele bataliônelor, cari au fost în foc, cu ordinul Sf. George. El dete adecă pentru fie-care companie câte două cruci a lui Sf. George și câte patru de fie-care baterie, din cele ce au fost înaintat în contra fortificațiunilor inimiză.

Spiritul între oștenii români e admirabil și încrederea Rușilor în armata noastră e mare. Astăđi e Lună și bombardarea duréză mereu. În fie-care nópte Turcii încercă a-ne respinge din pozițiunile luate, însê fără succes. Inceputul e bun. Sê trăiască România!

NB. Pôte înainte de a primi scrisórea acăsta cred, că vei auzi, că Plevna este luată.

Și'n adevêr, precum constata atunci și điarul nostru, după învingerea dela 30 August v. căderea cetății era numai o cestiune a timpului. Pe la noi se lățise deja înainte faima, că Plevna a fost luată.

„Turcofilii noștri“, — scriea „Gazeta“ — au fost profund agitați de șgomotele lățite. Esclamațiunile dureroșe de „Plevna elesett“ (Plevna a căđut) erau urmate de strigătele de bucurie „Plevna még áll“ (Plevna mai stă). Noi însđ dicem: „Plevna va cădê, va trebui sê cadă...“

Deja în numărul următor al đia-

Când ved, că prin osîndirea la închisore și la amende bănesci nu pot să facă a dispăre „proorocii mincinoși“, își iau refugiu la ultima armă: espulsarea! Nu cumva asta-i „libertatea“ de care ne vorbesc șovinisti maghiari mici și mari, și nu cumva pe calea acésta și cu mijloce de felul acest voesc cei dela stăpânire să facă „bunî patrioți“ din Șvabii, în carî a început să incolțescă și să se manifeste cu atâta putere de viață sentimentul conștienței naționale?

*

În șirurile măsurile de maghiarizare, noi am avut durerea de a mai înregistra una, nou nouă. Și cine, decă nu ministrul Wlassics, ministrul maghiarizării, e urzitorul ei? Acest neimpăcat dușman al limbilor nemaghiare a dat un ordin cătră episcopul unit din Gherla, în care îi poruncesce să dispună, ca pe viitor chitanțele despre ajutorul de stat al preoților din părțile Chiorene și Selăgiene să se facă în limba maghiară de cătră preoți, căci chitanțele de până acum redactate și tipărite în limba română nu vor mai fi primite.

Etă-l pe Wlassics, ministrul cultelor, atacând și limba bisericeii, fără considerare la drepturile acesteia. E asta libertate, ori „lupta până la cuțit“, de care a vorbit la Vêrșet groful Apponyi, care s'a lăudat, că vorbește ca „representantul întregii națiuni“?

*

Mult mai rău însă a pățit'o cu limba bisericeii preotul român gr. or. din Bichiș-Ciaba, comitatul Aradului. I-s'a cerut acestui preot, din partea primăriei, să libereze un estras matricular în limba maghiară. Preotul, om corect și ținând strins la dreptul de limbă al bisericeii, a liberat estrasul în limba română. Atât i-a trebuit bietului preot, pentru-ca să se ridice împotriva-i toate furile șovinismului. Plebea din Bichiș-Ciaba, ațitată și instigată de fôia maghiară de acolo și prin pretensiunea ilegală a celor de la primărie, a dat năvală asupra locuinței preotului și i-au bombardat ferestrele cu pietri, amenințând pe preot că-l vor ciomăgi unde-l vor prinde. Tôte acestea s'au întimplat într'un orașel cu poliție organizată, care însă „n'a cutezat“ să grăbescă întru înfrânarea sêlbatecilor demonștrânți.

Etă o formală rēscolă contra ordinei de drept în stat. Cel năpăstuit și batjocurit însă fiind „Valah“, cui s'ăi pese de ceea-ce i-s'a făcut? — Asta încă-i libertate și patriotism!

Serbările din Bistrița.

Adunarea Societății pentru fond de teatru român.

În zilele de 7 și 8 Septembrie n. c. un număr mare de Români s'au adunat în frumosul orașel Bistrița, unde s'a ținut adunarea generală a „Societății pentru fond de teatru român“ și festivitățile aranjate cu ocaziunea acésta de Români bistrițeni.

Comitetul Societății a sosit la Bistrița Sâmbătă. Aici îl aștepta la gară un grup de Români, preoți și civili, și după prezentarea și salutările obișnuite s'au dus cu trăsurile dela gară în oraș. Sêra, întreg publicul s'a întrunit la o cină comună, participând peste o sută de persoane. S'au rostit toasturi și s'a cântat românește.

Duminecă, în 7 Septembrie, după serviciul divin ținut în frumôsa biserică gr. cat. din Bistrița, s'a deschis în sala comitatului prima ședință a adunării printr'un frumos discurs ținut de președintele Iosif Vulcan. D-l Vulcan a vorbit despre: „Artă și adevăr“.

În numele Românilor bistrițeni adunarea fû salutată de d-l avocat Dr. Dem. Ciula, ér în numele despărțământului „Asociațiunii“ a vorbit d-l avocat Dr. G. Tripson. Adunarea a mai fost salutată din partea d-lui Ign. Seni, vice-președintele reuniunii învățătoresci „Mariana“. La tôte cuvântările acestea a răspuns președintele Vulcan.

După alegerea a doi notari (Vasile Goldiș și Dr. Iosif Blaga), s'a cetit raportul cassarului și raportul și propunerile comitetului în ceștiunea modificării statutelor. Din raportul cassarului, d-nul N. Petra-Petrescu, reiese, că cassa s'a sporit anul trecut cu 24,375 cor. 24 b. și la 31 Iunie a. c. s'a urcat la 310.664 cor. 49 b. Tôte rapôrtele au fost date spre studiere comisiunilor alese.

Au urmat apoi disertațiunile. D-l I. Pêcurariu, profesor în Năsêud, a vorbit despre influența și dezvoltarea artei. Timpul fiind înaintat, celelalte lecturi s'au amânate pe ședința a II-a.

La ôra 1 urmă banchetul în sala dela „Gewerbehaus“. Un public numeros și elegant a participat la acest banchet, cam vr'o 200 persoane. S'au ținut numeroșe toasturi și publicul își petrecea vesel sub impresia melodiilor românești esecutate de o musică excelentă.

Dela banchet întreg publicul s'a dus să vadă petrecerea populară, ce s'a dat în localul de petreceri populare „Bombardir“. Era adunat mulțime mare de popor, fete și neveste și tineri voinici îmbrăcați în costum românesc.

Sêra la 8 s'a dat un concert și teatru, la care a asistat un public foarte numeros. Atât concertul, cât și reprezentația teatrală au avut un succes din cele mai bune.

Luni, 8 Sept. s'a ținut ședința II în sala dela „Gewerbeverein“. S'au cetit rapôrtele comisiunilor, carî au aprobat lucrările comitetului, ale cassarului, precum și propunerea comitetului de a nu se

schimba statutele Societății, ci pe temeiul vechilor statute a-se începe o lucrare pregătitoare pentru înființarea teatrului român, având comitetul să prezente un plan de acțiune la viitorea adunare generală.

În ce privește succesul material al adunării s'a constatat, că s'au înscris 4 membrii fondatori cu câte 200 corône, 3 membri pe viață cu câte 100 cor., 33 ordinari cu câte 10 cor. și 23 ajutători cu sume mai mici. S'au încassat cu totul 1394 cor. 20 b.

Prin d-nul Dr. I. Blaga Societatea a fost invitată să-și țină adunarea viitoare în Sebeșul-săsesc.

După terminarea lucrărilor administrative, s'au cetit disertațiunile. D-l Petra-Petrescu a cetit lucrarea d-lui Dr. V. Brănice (care n'a putut merge la adunare) „Cum jucăm teatru“, ér d-l Dr. I. Blaga a cetit lucrarea sa „Ceva despre psihologia plăcerii estetice“.

Președintele încheie apoi adunarea mulțumind bistrițenilor pentru dragostea cu care au fost primiți.

Sêra la 8 a urmat balul, la care au participat un număr mare de dômne, domnișore și domni.

Marți membrii comitetului și mai mulți fruntași din Bistrița au făcut o excursiune la Năsêud. Li s'a făcut primire căldurôsă. Sêra a fost o convenire la restaurantul „Rahova“, ér Mercuri comitetul s'a reîntors acasă.

Din Bucovina.

Execuțiunea deputatului Dr. Florea Lupu.

Dirigența partidelor române unite din Bucovina, publică în „Deșteptarea“ din Cernăuți următorul comunicat:

Considerând atitudinea d-lui deputat Dr. Florea Lupu de la intrarea d-sale pe terenul afacerilor publice, în parlament și în publicitate, jignind simțul național și interesele poporului român din Bucovina;

cât și în special discursul d-sale la ultima adunare a învățătorilor din districtul Rădăuțului, în Iulie 1902;

considerând, că broșura apărută în Cernăuț, 1902, sub titlul: „Cătră poporul român țărănesc, apel dela învățătorime“, aptă a produce ură și înstrăinare între proprietatea mică, proprietatea mare, numită boerime, și preoțime și a aduce turburare în sinul întregului popor român din Bucovina, nu numai, că este un corolar și o parafrază a cuvântării, ținută de d-l Dr. Lupu în Rădăuț pentru apărarea și preamărirea d-sale, dér chiar, conform declarării d-sale din n-rul 4009 al fôiei „Bukowinaer Rundschau“ — că domnia sa se identifică cu totul cu conținutul și cu tonul acestei broșuri — a aflat în public espresa d-sale aprobare;

considerând, că d-l Dr. Florea Lupu a fost declarat de partidul conservator român, pe al cărui program a candidat, de nedemn a mai fi membru al clubului deputaților români din camera imperială;

considerând, că este de datoria noastră a feri întreaga populațiune română, precum în cazul present și învățătorimea,

de a urma sfaturilor d-lui Dr. Florea Lupu, carî ar fi numai periculose pentru Români din Bucovina;

considerând în fine, că atitudinea d-sale nu pôte să aibă alt efect, decăt discompunerea ori-cărei organizații politice și naționale și prin urmare degradarea naționalismului român în Bucovina la un factor cu desevîrșire neglijabil;

Dirigența partidelor române unite din Bucovina declară, că nu pôte, decăt să-l privească pe d-l Dr. Florea Lupu, în consecința atitudinii d-sale, ca pe un inamic al intereselor adevărate ale națiunii române, și-l va trata în viitor ca atare.

Aniversarea sergentului de la Vaslui.

Marția trecută s'au implinit două-deci și cinci de ani de când armata română desfășurată înaintea Plevnei a primit botezul focului; două-deci și cinci de ani de când a re-purtat prima isbândă.

Sunt două-deci și cinci de ani de când regimentul XIII de dorobanți, ajutat de un batalion din al V-lea și o secție de baterie din al III-lea de artilerie, au cucerit primul redan din fața Griviței.

Marția trecută s'a implinit un pătrar de véc de când Sergentul din Vaslui a devenit prototipul eroului național; ér regimentul din care el a făcut parte, al XIII de dorobanți, a luat — cel dintâit dintre tôte trupele ce erau în fața Plevnei — Marea Cruce a Stelei României.

Și tot Marția trecută fû aniversarea când de fapt M. S. Regele Carol a luat comanda trupeii din fața Plevnei.

Și pentru ca isbânda să fie deplină, el adresă trupelor române următorul:

Ordin de di:

Oșteni,

A trecut anul de când lupta de peste Dunăre, între Turci și Creștini, pune în primejdie hotarele noastre.

Pentru a le apăra, țera a făcut apel la voi.

La glasul ei, v'ați părăsit căminele, cu avântul ômenilor carî au conșciință, că de la devotamentul lor atêrnă fința Statului Român.

Pe cât timp oștirile operau în depărtare și noi nu eram amenințați de cât de năvălirile unor cete de jefitori, ne puteam ține numai de apărarea țărmurilor. Acum însă ră-boiul se apropie de hotarele noastre și decă Turcii vor fi învingători, este în vederat că ar năvăli cu toții asupra țerei, aducând cu dênșii măcelul, predarea și pustiirea.

În acésta pozițiune, ca să scăpăm țera de sêlbătăciile năvălitorilor, este de datoria noastră a merge să-i combatem pe chiar țărimul lor.

Ostași români, voi sciiți cât de mult a suferit patria vóstră în timp de peste 200 de ani, în care vi-se răpiseră mijlocele de a mai apăra bărbătesce, pe câmpurile de bătaie, drepturile ei.

Astăzi aveți ocaziunea de a arăta din nou vitejia vóstră, și Europa întregă stă cu ochii țintiți spre voi.

Nainte dér cu inima românească, și lumea să ne judece după faptele noastre.

rului nostru puturăm constata depina adevărire a victoriei, scriind:

„Luarea redutei celei mari „Grivița“ și păstrarea acestei pozițiuni tari, este a-se mulțumi mai cu sêmă eroismului admirabil al bravilor oșteni români, carî desprețind mórtea s'au repeșit asupra formidabilului fort de repeșite-ori și urcând cu scările șanțurile inamicului, l'au respins din cuibul acela întărit.

Victoria dela Grivița a făcut să lucescă paloșul strămoșesc érași în vechia-i splendoré. Tôtă presa europénă admiră astăzi eroica atitudine a trupelor române în sângerosele lupte dela Plevna.

„Bucuria ce trebuie să-o simțim asupra succeselor strălucite ale stindardului român, care primul a fost plântat pe șanțurile inimice dela Grivița, se turbură astăzi numai prin scirile, ce ne sosesc despre pierderile enorme, ce le-au suferit vitezele bataliône române“...

Tot în numărul de la 8 (20) Sept 1877 al „Gaz. Trans.“ s'a pu-

blicat următorul raport sosit de pe câmpul de rēșboi:

Luarea redutei Grivița.

(Coresp. part. a „Gaz. Trans.“ de pe câmpul de rēșboi).

Din apropierea Plevnei, 31 Aug. (12 Sept.) a. c.

Diua de Sf. Alesandru (30 Aug.) fû destinată pentru atacul Plevnei.

Dispozițiunea atacului fû următorea: Divizia a 4-a română să atace fortul mare numit „Grivița“, care'l avé în față; în același timp divizia a 3-a română să atace în flancul drept, ér trei bataliône rusesci să atace în flancul stâng al diviziei a 4-a.

La ôrele 3 din di colôna de atac a diviziei a 4-a, formată din batalionul al 2-lea de vênători, batalionul al 2-lea din al 5-lea regim. de linie, 1 batalion din al 16-lea și un batalion din al 14-lea regiment de dorobanți — porni spre atac în tótă ordinea și tăcerea.

La ôrele 8 1/2 vênătorii, carî erau desfășurați în linie de tirailori, carî luaseră cu sine și tôte uneltele trebuincioșe pen-

tru trecerea șanțului, precum: gablone (coșuri de nuiele, carî se umplu cu pământ și cu așa numite fașine — legături de nuiele séu crăci) fașine, scări ș. a. ajunseră pe crésta delului, cam la 3—400 metri depărtare de fort.

De aci începû asaltul cu tótă iuțela și fără de a trage focuri asupra fortului, de unde inamicul îi bătea cu foc de infanterie și cu șrapnele, într'un mod înspăimântător. Colôna, cu tótă plôia de glônțe, înaintă repede până la șanțul fortului, de unde însă atât focul, cât și baionetele inamicului o respinseră astfel, încât se retrase cu mari pierderi, dér în regulă.

După o jumătate ôră sosiră și Rușii (3 bataliône), cu carî dimpreună se reînceptû asaltul, care fû respins pentru a doua ôră. Abia al treilea asalt, care se esecută cu o vigóre ne mai pomenită, reuși într'un mod decisiv. Turcii fură respinși perđând 4 tunuri, un stindard și multe arme. Români rēmaseră stăpâni pe fort pe la ôrele 6 1/2 sêra.

Timpul în acésta di era urit, plôie

și cétă. Turcii respinși se retraseră într'un al doilea fort de la spatele lor, de unde împreună cu cei de acolo trăgeau tótă nóptea asupra fortului ocupat de noi, încât era imposibil de a da întăriri și artileriei trupelor din fort. Tôtă nóptea se petrecû într'o fuziladă (împușcături continue), ér dimineța la 4 ôre Turcii procedară la atac asupra fortului, ce l'au pierdut, și înaintând până la parapetul șanțului respinseră trupele, în cea mai mare parte ruse, ce se aflau afară de fort.

Atacul Turcilor era de o vehemență extraordinară. Trupele din fort încă începură să clatine și era p'aci să lase fortul în mâinile vrășmașului. În momentul acesta suprem tocmai ajunseră două bataliône și jumătate (1 batal. din regim. al 13-lea de dorobanți și 1 batal. din al 14-lea de dorobanți), care erau trimise ca trupe prós-pete să susțină fortul. Un Urra puternic făcû să se cutriere aerul. Dorobanții se aruncaseră ca lei asupra Turcilor și după o luptă înfricoșată, îi respinseră cu baioneta.

Reîncepem astăzi luptele glorioase ale străbunilor, alături de cele numeroase și bravele armate ale uneia din cele dintâi puteri din lume. Armata română, deși mică, se va distinge, sunt sigur, prin bravura și disciplina ei. Ea va reda astfel României rangul ce a avut altă dată și care i se cuvine între națiunile europene.

Acésta este și credința Augustului Impărat al tuturor Rușilor. De aceea, nu numai Românii vor lupta alături cu Rușii, pe același câmp și pentru același scop, dar încă comanda superioară a ambelor armate despre Plevna imi este incredințată mie.

Acésta este o onoare, care se resfrânge asupra țării, asupra voastră.

Faceți dăr să falfăie din nou cu glorie drapelul românesc pe câmpul de bătăie, unde strămoșii au fost, secolii întregi, apărătorii legii și ai libertății.

Înainte dar, ostași români, înainte cu bărbăție, și în curând veți întorce în familiile voastre, în țera voastră liberă prin voi înșiși, acoperiți de aplauzele întregii națiuni.

Carol.

Vecinică onoare primei isbânde premergătoare a eroismului armatei române dovedit în renumitul asalt de la Grivița.

Vecinică onoare *Sergentului* legendar de la Vaslui și cu cei nouă ai lui!!

SCIRILE DILEI.

31 August v.

„Albina” institut de credit și de economii, Filiala în Brașov. Cetim în „Revista Economică”: Domnul *Nicolae Petra Petrescu*, dirigentul actual al Filialei „Albina” din Brașov și tot-odată cel mai vechi funcționar al primului nostru institut financiar, fiind trecut cu 1 Ianuarie 1903 la cererea proprie în pensie, direcțiunea „Albinei” în ședința sa dela 4 crt. a numit dirigent al Filialei din Brașov pe d-l Dr. *Nicolau Vecerdea*, actualul secretar al institutului. Pentru serviciile prestate institutului „Albina” în curs de 30 de ani și mai bine, direcțiunea a exprimat d-lui N. P. Petrescu mulțămirea și recunoștința sa. — Asociându-ne la apărarea favorabilă ce-o face conducerea institutului activității vechiului, zelosului și conștiințosului său funcționar, dăm expresiune tot-odată convingerei noastre, că d-l P. Petrescu, care iese la pensie încă în deplină vigoare și sănătate, nu se va retrage la odihnă, ci va continua a fi activ pe alte terenuri, spre folosul nostru obștesc.

Monumentul dela Mirislău. Măne, Duminecă 14 Septembrie n. se va face inaugurarea solemnă a monumentului de la Mirislău, ridicat la 1900 de societatea arheologică și istorică din comitatul Albei inferioare întru amintirea învingerii oștirilor lui Basta asupra lui Mihail Vitezul. Într-unul din numerii din acest an ai „Gazetei” de Duminecă, am publicat descrierea acestui monument. Pietra comemorativă are forma unei prisme în patru fețe, înaltă de vr'o 3 metri, așezată pe partea dreaptă a „văii Mirislăului” între drumul de țară, ce

duce de la Aiud spre Turda și între linia ferată.

Dar dedicat Regelui Carol. La 28 Noembrie anul acesta, împlinindu-se 25 de ani de la *luarea glorioasă a Plevnei*, ofițerii de infanterie din întreaga țară vor oferi M. S. Regelui Carol ca dar o *statuetă de bronz*, reprezentând *Dorobanțul*, pe care o execută tinerul sculptor Späthe. Cu această ocaziune, toți ofițerii de infanterie din întreaga țară vor oferi, în sala arsenalului din capitală, un mare *banchet în onoarea M. S. Regelui*, care va fi presidat de însuși Majestatea Sa.

Aniversarea luării Griviței. Vineri a. m. în ziua aniversării luării Griviței un Te-Deum a fost oficiat în Catedrala sfintei Metropolii, de către Metropolitul Primat la orele 10 dim. La acest Te-Deum au luat parte: generalul Brătianu, comandantul institutului geografic al armatei, generalul Arion, comandantul corpului al doilea de armată, generalul în rezervă Hercht, colonelul Mavrocordat din partea palatului, colonelul Hiotu, colonelul Gheorghiu, comandantul regimentului 21 de infanterie, colonelul Popovici din artilerie, majorul Staur Simionescu comandantul batalionului 7 de vânători, major Pretorian comandantul jandarmeriei călări, majorul Balmez căpitanul Brezoianu, etc. etc. Din partea guvernului și autorităților civile, fapt regretabil, nu se afla nici un reprezentant. În curtea Metropoliei se afla o campanie din batalionul 7 de vânători, sub comanda d-lui căpitan Caracaș. După oficierea serviciului divin, d-l general Arion trecu în revistă compania de vânători.

Statorirea listei viriliștilor în Făgăraș. Ni-se scrie din *Făgăraș*: Se fac atenți toți acei contribuenți români din comitatul Făgărașului, cari au drept a pretinde ca la compunerea listei viriliștilor să li-se socotescă darea dublu, (art. de lege XXI din 1886 § 26), că până în 15 Septembrie a. c. se înainteze rugarea în scris către comisiunea verificătoare a comitatului, prin care să ceară a li-se socoti darea dublu, căci altcum dreptul nu li-se va lua în considerare. Asemenea, decât nu li-s-a luat totă darea în conspectul oficiului de dare, să pretindă întregirea datelor. Are drept fie-care contribuente a-și socoti la darea sa și darea soției și a copiilor săi minoreni. Spre orientare înșir aci pe cei cu dare mai mare din conspectul oficiului și cari au dreptul a pretinde computarea dublă.

1) Nicolau Garoiu, avocat, Zărnești 890 corone 01 ban. 2) Ioan de Pușcariu, jude de Curie în pens în Brașov, 649 corone 07 bani. 3) Dr. Iancu Mețian, proprietar, Zărnești 590 cor. 64 bani. 4) Dr. Andrei Micu, avocat în Făgăraș 353 cor. 36 bani. 5) Dr. Șenchea, avocat Făgăraș 318 cor. 44 bani. 6) Dr. Turcu, avocat Făgăraș 304 cor. 20 bani. 7) Dr. N. Motoc, avocat Făgăraș 252 cor. 47 bani.

8) Dr. N. Manoiu, avocat Brașov 243 cor. 09 bani. 9) D. Chisoreanu, preot Făgăraș 208 cor. 84 bani. 10) Dr. Octavian Vasu adv. Făgăraș 194 cor. 30 bani. 11) Iacob Zorca preot Vlădeni 185 cor. 47 bani. 12) Enescu George, Moeciul-inf. 171 cor. 44 bani. 13) Șerban Necolae, preot Voila 165 cor. 53 bani. 14) Ioan Dan, preot Zărnești 144 cor. 70 bani. 15) Ioan Pop, preot Sâmbăta-superioară 136 cor. 24 bani. 16) Iosif Puscariu, avocat Brașov 122 cor. 74 bani. 17) Ilariu Plotogea, preot Tohanul-nou 117 cor. 32 bani. 18) Solomon Făgărașan, preot Draguș 114 cor. 16 bani. 19) Moise Micu, preot Poiana-Mărului 107 cor. 02 bani. 20) Neculae Stanciu, inginer Viștea-de-jos 105 cor. 72 bani.

Toți ceilalți (dintre cei îndreptățiți) au dare mai puțină de 100 corone. Pentru a fi virilist se va cere o dare de peste 200 corone.

Înștiințările se pot adresa comisiunei verificătoare comitatense său și oficiului de vice-comite. — Lista viriliștilor români o voi comunica la timpul său. — *Censor.*

Procesul „Cărții de aur.” Eri i-s-a înmănat d-lui T. V. *Păcățian* actul de acuză în procesul, ce i-s-a intentat pentru „Cartea de aur” vol. I. În termenul legal de opt zile, d-l Păcățian își va înainta excepțiile asupra cărora va avea să se pronunțe tribunalul reg. din Clușii.

Alegere de învățătoare. Din *Tohanul vechi* ni-se scrie, că în 8 Septembrie n. s'a făcut acolo alegerea pentru ocuparea postului de învățătoare la școala comunală. Dintre opt concurente a fost aleasă cu unanimitate d-na *Rosa Manoilă* n. Tințar, soția d-lui cooperator Gregoriu Manoilă.

Eposițiile industriale din Sibiu. Comitetul arangiator al esposițiilor industriale compus din comitetele Reuniunii agricole și al celei a sodalilor noștri, a ținut sub presiul profesorului seminarial Demetriu Comșa, — prima ședință. Din hotărârile mai de căpetenie, și până la publicarea unui comunicat oficial, anticipăm următoarele: După constituirea biroului, s'a hotărât ca deschiderea esposiției să se facă Duminecă în 19 Octombrie n., ér închiderea opt zile mai târziu, Duminecă în 24 Octombrie st. n. c. În legătură cu esposițiile, între altele se proiectează arangierea unui concert în stil mai mare și conținând puncte exclusiv populare cu concursul „Reun. române de muzică din Sibiu”, a „Reun. sodalilor români din Sibiu”, a unui cor al elevilor din seminarul „Andreian”, al „Reuniunii meseriașilor și comercianților români din Sebeș”, „Andreiana” și eventual cu al unui cor de țărani din Ocna-Sibiului. Pentru ziua încheierii esposiției de asemenea sunt proiectate unele serbări mai mari. Probabil se va reprezenta piesa teatrală „Ruga de la Chiseteu” de Iosif Vulcan și se va declama o „Odă ocazională”, datorită profesorului Andrei Bârseanu din Brașov.

Obiectele pentru esposiție să se trimită cel mult până în 14 Octombrie n., adevă 5 zile înainte de deschidere.

Fidanțare. D-șora Elena *Țișcu* s'a fidanțat cu d-l Ioan *Balca* absolvent de teologie, Bran.

Contele Tolstoi, marele scriitor rusesc, care a scăpat din gréua sa bolă și s'a reînșănătoșat, a reluat de mai multe săptămâni activitatea sa literară. Ilustrul scriitor este acum ocupat să revadă manuscrisul unei noue cărți, arătând viața sa militară în Caucaș, cătră 1850, în ajutul mării răsărituri de la Schamyl. Cartea va apăre probabil înainte de sfârșitul anului. Tolstoi a împlinit Mercuri 50 de ani de când a început să facă literatură și împlinesce acum al al 74-lea an al vârstei sale. Tote societățile literare și științifice l'au felicitat prin telegraf. Ziarul „Novoje Wremja” îi consacră un articol călduros.

Dela universitatea din Clușii. Ni-se scrie din Clușii: Tinerul student Emil Hățeganu a depus la universitatea din Clușii, Joi în 11 Septembrie, ultimul examen de doctorat în drept cu distincțiune. Bravul și zelosul tiner a depus toate esamenele fundamentale și toate trei rigurosele pentru doctorat cu distincțiune unanimă. Asemenea a făcut și examenul de maturitate la Blășiți cu eminentă. Decî nimic nu-i lipsesce, de-a fi promovat „sub auspiciis”, decât puțină bunăvoință din partea profesorilor universității, cari, cred, că deși e Român, îl vor recomanda înaintea forurilor mai înalte de a fi promovat „sub auspiciis”. Putem felicita pe tatăl amintitului student, pe protopopul Cojoceni Ioan Hățeganu, cel ce cu atâtea jertfe își crește și pe ceilalți fii, cari și ei sunt toți studenți eminenti.

Tergul de vite, ce era să se țină Miercuri și Joi în Sibiu, a fost oprit din cauză că s'a constatat bóla de gură și de unghii între vitele cornute din Mohu. Până la alte dispozițiuni sunt oprite și tergurile de săptămână.

Cununie. În 31 August s'a celebrat în biserica gr. cat. din Cănaș cununia d-lui *Vasilie Bran*, proprietar în Țeghe, cu *Mariora Filip* din Cănaș.

Rectificare. În nr. trecut de Duminecă am publicat în rubrica „Scirile dilei” o notită privitoare la petrecerea din *Uibra-de-Mureș*. Se dicea între altele, că sala în care s'a ținut petrecerea, a fost scump plătită. Corespondentul nostru ne rogă să rectificăm această în sensul, că „sala a fost scump plătită” ce-i drept, însă nu cu bani, ci prin aceea, că li-s'a făcut celor câți-va străini hatărul, de a juca un „cârdaș”.

Bietul muncitor! „On. Redacțiune! Mai zilele acestea mi-s'a dat ocaziune a ceti în prețuita noastră „Gaz. Trans.” scirea despre cazul întâmplat cu bietul Sălăgian. Etă că s'a ivit și la noi un lucru

Reduta său fortul rămase éráși în posesiunea noastră. L'am plătit destul de scump. Perderile noastre în soldați și ofițeri sunt foarte mari. Ca să vă puteți face o idee despre perderile suferite, vă spun aci perderile batalionului al 2-lea de vânători, care dintre toate a suferit mai mult. Ele după cum s'a constatat până acum sunt: 350 răniți și morți din 700 de ómeni.

Divizia noastră a 4-a este am pute dice, mai decimată — dér obiectivul atacului ei, fortul, îl are cel puțin în posesiune, ceea ce este un avantaju din cele mai însemnate pentru luarea celorlalte întăriri ale Plevnei.

Să ne întorcem la divizia a 3-a. Acésta avu asemenea mari pierderi, dér nu succesul diviziei a 4-a, căci fiind respinsă, nu mai putu a se pune în stare de a reataca în ziua aceea. Astăzi la 31 August v. Rușii (corpul de armată al 4-lea) atacară Plevna din spre șoséua Lovcei la sud. În ora ce v scriu canonada duréză. Resultatul ne e necunoscut.

Acum ne adunăm și ne recomplectăm

forțele, așteptând alt ordin. Dumnezeu cu noi și cu cauza noastră!

* * *

Reamintindu-ne astfel momentele sublime de bucurie de acum un pătrar de secol, bucurie pentru reînvierea gloriei străbune, nu putem să completăm mai bine datele de mai sus, decât reproducând scrisoarea, pe care Domnitorul Carol I, comandantul suprem al oștirilor ruso-române înaintea Plevnei, a adresat-o Măriei Sale Dómniei tocmai în séra bătăliei dela Grivița:

„*Avem înaintea noastră*, — scria M. S. Domnitorul către M. S. Dómnă — *un adevărat Sebastopol, care ne va costa încă mii de vieți omenești până se va lua.* Din primele zile, după ce ne-am convins de situațiune și am recunoscut toate pozițiunile, am declarat, că Plevna nu póte fi luată fără un asediu în regulă și cu mase mari de trupe. *Nu voiau să mă credă la început, dér acum au ajuns la aceeași convingere*, și generalul Totleben a fost chemat aici.

„Singurul lucru ce am putut obține atunci, a fost o amânare de cinci zile, în care lucrările de pământ ale Turcilor au fost bombardate cu 256 tunuri.

„Acésta încă a fost mai de nici un folos. Impăratul, Marele duce și cu mine ne aflăm șilnic pe o colină înaintea Plevnei, pentru a observa efectul focului artileriei.

„În ziua de 27 August regimentul 13 de Dorobanți, sprijinit de artilerie, a executat o recunoșcere ofensivă și a respins pe Turci din pozițiunile lor întărite. *Regimentul s'a purtat în această împrejurare așa de strălucit, încât Impăratul a conferit câte 2 cruci Sf. Gheorghe fie-cărei companii. Eu am împodobit drapelul cu cordo-nul ordinului român.*

„Artileria, care puse tunurile sale în pozițiune sub un foc omoritor, s'a distins asemenea; o *baterie a primit patru cruci Sf. Gheorghe.*

„Ziua de 30 August, onomastica Impăratului, fusese destinată pentru atacul general.

„Vremea era miserabilă, o cétă așa de desă, încât nu se putea vedé la doi pași depărtare. Eu părăsi cartierul în zori de ziua, pentru a mă înțelege încă cu comandantii de corpuri, asupra dispozițiunilor ce subscrisesem séra în ajun. Impăratul sosi la 11 óre; un Te-deum fu celebrat în mijlocul unei canonade violente. Serbarea era mișcătoare și infrumșetată prin cântece magnifice. Ingenunchiarăm cu toții și ne rugarăm pentru victorie. Impăratul plângea.

„După ce serviciul divin se termină, ne îmbrățișarăm. Se dejună pe loc, bem în sănătatea Impăratului, care beu în urmă *pentru armata română adăogând, că ea a făcut proba focului în mod strălucit.* Răspunsei printr'un toast, pentru brava armată rusă.

„La órele 2 încălecaii, spre a mă duce la punctul unde trebuia să mă gă-sescă rapoartele.

„La órele 3 începem atacul din toate părțile. Urmăresc cu bătăie de inimă toate mișcările. Puteam să ved totul. Focul era

nemai pomenit în felul său. Muncitorul (cosac) Neculae Arsu din comuna Ghimbav (c. Braşov), a luat nisce jugere de luptă (după cum se vorbeşte) spre a-le cosi în tovărăşie cu alţi doi soţi ai săi, de la economul sas Iohann Daniel jun. din Braşovul-vechiu str. de mijloc. Omenii după-ce şi-au isprăvit lucrul, au plecat la stăpân, ca să-şi ia paralele tocmită. Economul sas însă nevoind a-le da suma întrégă, ci a-le deovoid o părţică din ea, muncitorii n'au vrut să ia nicio para cu lipsă; şi făcând gălăgie, unul dintre muncitori a recurs la oficiul poliţienesc din localitate, spre a-i împăca. Până să sosescă aceştia la locul cu pricina, economul sas a sărit asupra celui care făcuse arvuna şi l'a ciomăgit şi l'a călcat în picioare ca pe un animal, aşa că bietul muncitor român a rămas ca mort pe loc, pierdându-şi simţirile. De aici a fost dus la spitalul civil, unde — după cum se spune — puţină speranţă de însănătoşare, ca să-şi mai potă câştiga bietul om, pânea de toate zilele. Ar fi lucru cuminte, decât astfel de stăpâni ar fi ocoliţi din partea muncitorilor români. — R.

Adunare de controlă. Magistratul oraşenesc face cunoscut, că **adunarea de controlă a honveđimei**, din acest an, se va ţine în zilele de 1, 2, şi 3 Octomvrie la 9 ore a. m. în casarma honveđilor. Sunt obligaţi a-se prezenta honveđii, cari se află aici (în Braşov), fără considerare, decât sunt stabiliţi ori nu în acest oraş ori la despărţământul de honveđi căruia aparţin. Vor fi obligaţi a-se prezenta şi acei honveđi, cari aparţin honveđimei din cealaltă parte a monarhiei, cari de la 1 Oct. 1901 şi până inclusiv la finea lui Septemvrie n'au fost înrolaţi nici pentru serviciul activ, nici pentru deprinderea de arme. În fine au a-se prezenta toţi aceia, cari în anul 1891 au fost asentaţi pentru armata permanentă şi eu finea anului 1901 au fost trecuţi la honveđime. Honveđii cu domiciliul în Scheiă se vor prezenta la 1 Oct., cei din Braşovul-vechiu şi Stupini la 2 Oct., cei din Cetate, Blumena, Timişul-dejos şi de sus, Dêrste, Predeal şi cei de la fabrica de zahăr la 3 Oct. Pentru honveđii, cari din motive legale au lipsit de la adunarea de controlă, se va ţine în 20 Noemvrie în localul arătat; mai sus o controlă suplimentară.

Din Africa de sud. După o carte albastră publicată zilele trecute la Londra, numărul trupelor trimise în sudul Africeii de la 1 August 1899 până la 31 Maiu 1902, împreună cu garnisioanele de la 1 August 1899, a fost de 448,435 omeni. Din această cifră 337,219 au fost trimişi din insulele britanice; 18,534 din India engleză; 30,328 din colonii şi din Canada, 52,414 din sudul Africeii. În aceste cifre nu se cuprind eclerorii, stafetele şi conducătorii de convoiuri, de rasă indigenă. Pierderile au fost de 5774 ucişi, 22 de mii

829 răniţi şi 16,168 morţi în urma rănilor şi a diferitelor bóle.

Rescólă ţerănescă în Italia. Un număr de 400 grevişti muncitori agricoli din comuna Condela (provincia Foggia) au ocupat toate barierele satului, voind să împiedece pe ceilalţi muncitori, cari nu s'au asociat la grevă, de a continua munca. Gendarmeria şi armata trebuind să intervie, au fost primite cu pietri. Mai mulţi soldaţi au fost răniţi. Trupa a ripostat, trăgând focuri în grevişti. Sunt 7 ucişi şi 10 răniţi.

Erupţiuni vulcanice. Erupţiunile vulcanului Pelée din Martinica continuă. Intinderea noului desastru nu se poate cunoşce exact, de ore-ce comunicaţiunile cu insula sunt întrerupte. — Din Saint-Sebastien (Spania) se semnalază sensibile cutremure de pământ în regiunea Pirineilor din apropierea acestei localităţi. — Vesuvius şi Stromboli, doi vulcani stinşi din Italia, după cum se telegrafază din Roma, au reintrat în activitate, aruncând lavă topită şi cenuşă. — O telegramă din NewYork anunţă erupţiunea craterelor vulcanice din şirul munţilor Anzi. — Insulele Bermude, după o telegramă din Londra, au dispărut sub valuri, în urma unui puternic cutremur de pământ. — Vulcanul Soufrière din insula San-Vincenzo e din nou în erupţiune. Nu se cunoşce numărul victimelor.

Concert. Musica oraşenescă va da mâne Duminecă 14 Sept. n. un concert în sala de la hotel „Europa“ cu program variat. Se va cânta şi o piesă românească. Inceputul la 8 ore séra. Intrarea 60 bani

Toţi medicii consideră „Apa amară Francisc Iosif“ ca unicul mijloc purgativ salin, care luat în doze mici are efect sigur, disolubil şi durabil. Premiata la 10 expoziţii universale cu medalia de aur. Se capătă pretutindeni.

În Villa Kertsch etagiul al doilea, constător din 4 odăi, bucatărie, cămară etc., dela 1 Octomvrie de închiriat.

Dela „Asociaţiune“.

Oraviţa, 13 Septemvrie n. Comitetul central al Asociaţiunii şi delegaţii despărţământelor au sosit aici la 11 ore a. m. în frunte cu presedintele Dr. Ales. Mocsonyi şi au fost primiţi de un număr mare de public cu ovaţiuni entusiastice. Oşpeţi au sosit până acuma puţin.

Ordine înţelepte.

Sunt foarte rare casurile când putem să înregistrăm ordine date de organe oficiale mirene cu privire la respectarea religiunii şi la indemnarea spre religiositate. Un astfel de ordin a dat zilele trecute vice-spanul comitatului Cianađ, prin care ordonă oficiilor de sub juris-

dicţiunea sa (pretuii, notariate, etc) **se nu mai pună termine de pertractări pe zile de Dumineci şi sêrbători**, căci în aceste zile creştinii trebuie să mîergă la biserică, spre a-şi face datorinţele religioase. — Al doilea ordin l'a dat comandantul de gendarmî din Szentes Hunyetz Károly. Estragem următoarele din acest ordin:

...Decă ore cine trebuie să fie religios, apoi în prima linie soldaţii şi gendarmii trebuie să fie; ei îşi fac serviciul între mii de primejdii, cari au deosebită trebuinţă de ajutorul lui Dumnezeu. Despre Sfântul Ştefan, primul nostru rege ungar, a însemnat istoria, că odată un răufăcător s'a fost ascuns sub patul regelui, cu scop ca peste noapte să-l ucidă. Regele a adormit, ér răufăcătorul se pregătia să-şi îndepînăscă fapta. Când a ridicat însă cuţitul să-l implante în pieptul regelui, acesta în vis a rostit următoarele cuvinte: „Când Dumnezeu e cu noi, cine poate fi contra noastră!“ Ucigaşul s'a îngrozit aşa de tare auşind cuvintele acestea, că a scăpat din mână cuţitul şi cădînd în genunchi înaintea regelui, care se trezise, i-a mărturisit cu pocăinţă grozăvenia ce era s'o făcă.

Oh! de ar avé în vedere acest principiu şi gendarmii mei, cari — deus — destui duşmanî au, şi de şi-ar pune încrederea în Dumnezeu şi de s'ar ruga lui! Durere însă, că la o parte a feciorilor sunt mai bine dezvoltate injurăturile şi blasfemarea lui Dumnezeu, de cât rugăciunea. O vedem acesta la sub-oficieri trupelor, cari amésurat facultăţii de judecată morală a lor, forţe slabă, vîd chiar „sciinţă“ în această prostie a lor.

Dêr Dumnezeu, deşi nu bate cu băta, totuşi bate amar pe astfel de blastemători ai numelui Său.

De aceea rugăţi-vé une-ori! Rugăciunea să fie aceea ce nobilitază şi usurază ocupaţiunile noastre, căci prin ea ne ocupăm cu cel mai demn obiect al gândirii, de ore-ce în cursul rugăciunii inima noastră se împreună cu Dumnezeu cel înfinit de bun şi ca păcătoşii slabi şi neputincioşi implorăm îndurare de la Dumnezeu, care a đis: „Nu voi întorče faţa mea de cătră cel ce vine la mine“.

Religia ne învaţă, că e mare păcat decât cine-va, fără nici o cauză binecuvîntată, nu merge la biserică în Dumineci şi sêrbători.

De aceea doresc, ca în Dumineci şi sêrbători personalul, ce nu e în serviciu, să mîergă la biserică şi acolo să petreacă timpul în mod vrednic, meditând despre Dumnezeu şi rugându-se. Eu cred, că Dumnezeu va ajuta gendarmilor mei.

Am cuvînt şi cătră sub-oficieri: să premîergă cu exemplu bun, şi decât mă vor înţelege, atunci intenţiunea mea, respective scopul meu a ajuns în pământ roditor şi binecuvîntarea lui Dumnezeu va fi cu noi.

Invetămîntul primar în România.

(Invetămîntul practic agricol. — Predarea istoriei naţionale. — Imbrăcămintea invetătorelor).

D-l Sp. Harel, ministrul cultelor şi instrucţiunii publice, a adresat următorea circulară revisorilor şcolari din ţeră:

Domnule Revisor!

Anul şcolar 1901—1902 se va numéra printre cei mai însemnaţi în istoria invetămîntului nostru primar, pe de-o parte pentru-că într'insul s'a pus început temeinic noiei îndrumări a acestui invetămînt, ér pe de alta, pentru-că corpul didactic primar a dovedit, că înţelege şi este destoinic să implinîscă rolul său în această însemnată operă.

Este adevêrat, că lucrarea va fi vastă şi grea; dêr nici un sacrificiu nu va fi prea mare pentru a o duce la bun capăt, pentru-că însu-şi viitorul ţerei atêrnă de densa.

De alt-fel trebuie să fie bine înţeles, că ministerul însu-şi nu voesce să impună institutorilor şi invetătorilor sarcini mai presus de puterile lor. Acesta ar fi în prima linie contra chiar a interesului întreprinderii sale. Noi ne mulţumim, ca fiecare să răspundă măcar la una din chemările noastre, cerem ca fiecare să facă ceva, cât poate şi cum poate; dêr să facă bine. Decă spre exemplu, un invetător a reuşit să fondeze o bancă populară şi să o facă să prospereze, el deja a răspuns dorinţelor noastre, căci s'a făcut util consătenilor săi şi în afară de şcolă. Altul va puté face alt-ceva. Trebuie însă ca fiecare să ia parte în limita puterilor sale în lupta întreprinsă pentru ridicarea sătênului, pentru îndrumarea practică a invetămîntului primar, pentru instruirea claselor de jos ale poporului. Lucrând cu zel în direcţia acesta, institutorii şi invetătorii nu numai îşi vor crea drepturi la recunoştinţa ţerei, dêr îşi vor ridica propriul lor prestigiu: căci nimic nu înalţă pe om mai mult, decât serviciile pe cari le face.

Chiar greutăţile, nedespărţite de-o întreprindere ca a noastră, pot fi dese ori înălaturate prin pricepere şi îndemănare.

Aşa mulţi invetători au obiectat, că nu pot face cu destul succes invetămîntul practic agricol, pentru-că nu au unelte, vite, seminte etc. Casa şcolilor s'a silit să facă faţă, pe cât se poate, acestor nevoi; dêr este evident, că ea nu va puté niciodată implini toate trebuinţele. Invetătorii înşi-şi trebuie să găsescă mijlocul de a eşi din dificultate, fie-care după împrejurările pe cari le are la îndemână. Să nu uite, că o gospodărie este ceva care produce venit, aşa că acopere ea însă-şi cheltuiala ce s'a făcut pentru înjghebarea ei.

Să facă şi el ceea-ce face ori-ce sătên tînér, care îşi începe aşedarea casei. Şi mai cu semă, că un invetător dispune de-o înlesnire pe care simplul sătean nu o are:

îngrozitor pe totă linia, un bubuit de tunuri şi o pârăală de împuşcătură absolut asurditoare; trei magazii de pulbere sburară în aer. Colónele noastre se aruncară din toate părţile, dêr fură cosite de glónţele inimicului. Câmpul de bătae fu acoperit cu mii din bravii noştrii; Turcii respinseră atacurile noastre în mai multe rânduri şi cel din urmă nu reuşi, decât cătră noapte. Dêr pierderile nu erau în raport cu slabul rezultat, căci nu am reuşit, decât a lua ređuta înaintată, care poate uşor a ne fi luată din nou, de orece este dominată de o linie foarte tare fortificată. *Điva de erî*, care nu e o victorie, ci numai un succes militar, *ne costă cel puţin 14000 de omeni, din cari peste 2000 omeni şi 50 ofiţei din partea Românilor*; numărul exact nu se poate încă fixa. Dêr ambele armate s'au bătut eroic. Séra visitaiu ambulantele române, cari presintau un spectacol sfăşietor.

„După 6 ore mă găseam lângă Impêrat, căruia nu-i puteam să-i aduc decât

triste noutăţi; el era adênc mişcat. De-odată veni scirea, că cavaleria turcescă forţase liniile noastre. Impêratul fu rugat cu stăruinţă de a se întorče la cartierul său.

„Marele duce şi eu petrecurăm totă noptea înaintea Plevnei, în haine ude şi sub o plóe neîntreruptă. Se aprinse un mare foc, la care ne usuram, se aduse un batalion, pentru siguranţa noastră personală. Noptea fu furtunosă, situaţiunea noastră dispăcută şi agoniósă. Mii de cadavre acopereau câmpul de bătae şi totă noptea ambulantele lucrară.

„Focul bateriilor inamice ţinu până la điuă, devenind din ce în ce mai slab; Turcii încercară în mai multe rânduri să reia ređuta.

„Am răpit un drapel turc, pe care îl trimi; voiă trimite asemenea la Bucuresci în curînd tunurile cucerite. Batalionul 2 de vênători din Ploeshti s'a bătut strălucit; Impêratul şi eu am decorat mai mulţi omeni; am dat asemenea decoraţiuni mai multor

oficieri şi soldaţi ruşi, pe cari le vor purta cu permisiunea împêratului. Rusia prin urmare a recunoscut ordinul nostru.“

Unul dintre militarii români prezenti la luptă, oficer de Stat major, descrie într'un stil prescurtat, — aşa cum a putut face, în acele momente teribile, — următoarele scene petrecute la marele cuartire generale:

După bătălie M. S. Domnitorul se duce însoţit de marele duce Nicolae la Impêratul şi-i presintă marea cruce a ordinului naţional *Steaua României*, imdobite cu spade, pe care Alexandru II îl primesce foarte emoţionat şi la rëndul său atêrnă cu mâna sa la gâtul M. S. Domnitorul nostru crucea Sf. Gheorghe.

Bombardările nu încetéză, Griviţa Nr. 2 este aprópe şi foarte periculósă pentru armatele creştine.

Domnitorul vizitează bateriile, până sub focurile inamice şi pregătesce asaltul

pentru a doua đi, spre a se lua şi Griviţa Nr. 2.

El nu uită să mulţumescă smeiilor săi, cari au luptat şi le adreséză următorele ordine de đi:

Ostaşi,
În bătălia de la 30 August, ca şi în luptele cari au precedat şi urmat această memorabilă đi, voi aţi dovedit, că virtuţile străbune n'au perit din rëndul oştenilor români. Sub focul cel mai viu al inamicului, aţi înfruntat mórtea cu bărbăţie, aţi luat o ređută, un drapel şi trei tunuri. Ţeră vé va fi recunoşcătore de devotamentului şi de abnegaţiunea voastră, ér Eu, ca Domnitorul şi comandantul vostru, sunt mândru de voi şi vé mulţumesc. De şi am avut simţitóre perderi, de şi deplâng împreună cu voi bravii camaradi, căduţi pe câmpul de onóre, dêr sângele vêrsat nu va fi în zadar; dintr'ensul vor rodi mărimea şi independenţa patriei.

Dat în domnescul Nostru Cuartier general al armatei de Occident.

Carol.

APA AMARĂ „FRANCISC IOSIF“ Singurul mijloc purgativ uşor de luat. Se capătă pretutindeni.

Invățătorul este cel puțin asigurat de traiul dîlnic, în multe părți el are și pămîntul în condiții avantajoase ceea-ce săténul nu are. Pe urmă băncile populare forméză adî o resursă puternică, care până mai anul trecut lipsia.

Unii au găsit și alte mijloce pentru a ocoli greutățile.

Ast-fel un harnic și priceput invățător din județul Buzău a organizat o tovărășie cu școlarii săi și cu părinții lor, pentru cultivarea pămîntului școlii. La beneficii iau parte cu toții; dér cultura se face după regulile raționale, sub conducerea invățătorului, așa că se folosesc de invățătorul practic nu numai copiii, ci și părinții lor; ér beneficiul bănesc se împarte între toți, potrivit dispozițiilor ministeriale.

Sistemul acesta va pute fi întrebuințat peste tot.

Direcțiunea practică, pe care voim să o imprimăm invățătorului primar, nu ne face să perdem din vedere și alte lucruri importante.

Ne mulțumim în această circulară să ne ocupăm numai de două din ele.

Cel dintăiut este invățătorul istoriei.

Pré adese-ori am observat, că acest invățător este redus la un simplu exercițiu de memorie. Cu acesta se alteréză cu totul scopul și caracterul acestui însemnat invățător. Studiul istoriei trebuie să fie un mijloc de a infiltra în sufletul copiilor conștiința națională; de a-i face să înțeleagă rostul chemării în lume a poporului din care fac parte; de a-le insufla încredere într'insul, iubire de țară și dorința de a-se devota pentru dînsa. Istoria trebuie să le arate suferințele trecute ale poporului român, venite tóte din neunirea din năuntru séu din vrăjmășia celor din afară; ea trebuie să-i facă să înțeleagă deosebirea dintre adî și ieri, virtutea și înțelepciunea națiunii, care a sciut să se înalțe acolo unde este, numai prin înțelepciunea și vitejia ei și a conducătorilor ei.

Ast-fel privit, studiul istoriei nu mai este numai un exercițiu obositor și inutil, ci devine unul din cele mai puternice mijloce educative.

A doua observație, ce avem de făcut, este asupra unor rele exemple pe cari mai ales unele invățătoare dau săténilor, prin îmbrăcămîntea lor. Deprinderile lucsoase, găteliile costisitoare nu se potrivesc nici cu mijlocele, dér nici mai cu sémă cu rolul pe care trebuie să-l jöce invățătoarea în sat. Invățătoarea are datoria de a servi de model în tóte; și luxul nu e un lucru pe care trebuie să-l dăm de model săténilor noștri.

Exemplul invățătoarelor este de vină, că săténcele își părăsesc costumul lor tradițional, pentru a lua costumul orașelor. Acesta este un réu nu numai din punctul de vedere estetic și al conservării deprinderilor naționale, dér și din punctul de

vedere igienic și economic. Imbrăcămîntea cumpérată la oraș este mai urită, mai ne-săuștósă, mai próstă și mai soumpă, decât aceea făcută în casa țéranului...

Catastrofa din Caucas.

Diarul „Tiflis News“ publică următoarea descriere a teribilei catastrofe întemplată acum câte-va zile, în Caucas, prin prăbușirea unui ghețar de pe muntele Kasbek și care a pricinuit mórtea a peste 700 persoane:

Catastrofa se datorește unei vaste prăbușiri de teren, care s'a produs — după cât se crede — în urma unui cutremur de pămînt.

Pagubele sunt mari și se crede, că perderile totale, în case și vite, se urcă la 40 milioane de ruble.

Pe cösta nordică a muntelui Kasbek se află, într'o vale întinsă, stația termală Tmenkan, cercetată mai ales de bolnavii atinși de gută.

Isvórele calde, cari alimentéză aceste băi, țînesc dintr'un ghețar așezat în vecinătate.

În ziua catastrofei, la césurile 5 dimineța, acest ghețar începú să se aplece și pietri și sloiuri de ghétă eșiau dintr'o crăpătură, ce se formase.

La órele 7 s'a observat, că apa isvórelor, de obicei tóte limpede, luă o colóre sură.

Scăldătorii de ambele sexe, în număr de mai multe sute, nu se îngrijară de acest lucru și urmară baia.

La órele 8, un sgomot asurzitor și séménând cu tunetul, umplú valea și în același timp se auđi un bubuit subteran.

Rîulețul luă imediat dimensiunile unui puternic torent, cărând enorme sloiuri de ghétă și blocuri de stâncă.

Scăldătorii cãntară atunci să fugă, dér era prea târziu.

Cösta de nord a muntelui cu ghețarul începú să înainteze cu o iuțelă enormă, nimicind totul în trecerea sa.

Valea lungă de 20 kilometri și largă de 1 km. fú cu totul pustiită.

Pătura de stânci, de ghétă și pămînt, care umplú valea, avé o înălțime de 300 metri.

Nu mai 4 scăldătorii au scăpat ca prin minune de la mórte, și această descriere a fost făcută de către unul din tr'înșii.

El adaogă, că a vëdút ómeni și animale tiriți de uraganul, care însoția catastrofa, la o înălțime considerabilă și apoi asvirliți cu violență de stânci.

Mai multe dómne au fost d'asemenea ridicate în spațiu și cadavrele lor au fost regăsite în deșărtare de 6 kilometri.

Acest supravéștător al gróznicei catastrofe declară, că ea s'a produs în mai puțin de 3 minute.

Cultura bucatelor în vechime.

Cultura bucatelor este mai tot așa de veche ca și neamul omenesc, de óre-ce acesta fără de aceea nu ar fi putut exista nici decum séu numai fórte cu greu pe pămînt. De aceea cele mai multe popóre din vechime credeau, că bucatele sunt un dar din ceriú, cu care zeii au dăruit pe ómenii de pe pămînt.

Astfel cei vechi credeau, că în India au invățat pe ómeni la cultura bucatelor zeul Brama, în Egipt Iris, în Grecia Demeter, ér în Roma Ceres. Ei mai credeau, că la început înșiși zeii se scoborau din ceriú, de lucru pentru ómeni; mai credeau și aceea, că la început bucatele erau mai roditóre ca acum. Un singur paiu de grâu se dice, că era încárcat de spice de jos până sus. Dér omul ispitind zeii, aceștia s'au coborît mánioși pe timpul secerișului, au tras cu mánă pe un spic de din jos în sus și ca prin minune au cădút tóte spicele laterale, rămánénd numai cel din vërf după cum îl vedem și astăzi la grâu, sêcară și orz.

În vechime cultura bucatelor nu se făcea pe întinderi așa mari ca acum, de o parte pentru-că nu se simția așa tare lipsa lor, fiind ómeni mai puțin, de altă parte pentru-că nu aveau nici așa unelte bune pentru-lucrarea pămîntului.

Vechii Egipteni susțineau, că plugul l'ar fi aflat zeul lor Osiris. Acesta o deduc ei de acolo, că pe unele statue s'ar fi aflat unele icóne cu plug, la cari erau înjuțați doi boi, după cari mergea economul séménând.

De aci se deduce, că scrierile lui Herodot, cu privire la vechia cultură a bucatelor în Egipt, nu sună întrú tóte cu adevérul. Herodot susținea adecă în scrierile sale, că vechii Egipteni nici nu arau, nici nu grăpau, nici nu săpau bucatele, ci le séménau numai în nămolul rémas de riul Nil, ér pentru astuparea aceloră în pămînt, mánau animalele mai mărunte, oile séu porcii.

Dér unele din vechile popóre nu voesc să lase Egiptenilor gloria de a fi aflat ei mai întăiut cultura bucatelor și plugul, ci susțin că acelea au fost cultivate și pe alte locuri, ér despre plug susțin, că acela a fost aflat mai întăiut în China, unde omul privind la rimătorii, cum desfundă pămîntul, a născocit și el un fel de cârlig de lemn, cu care sgária pămîntul întocmai ca și aceia.

Fie cum va fi, în ceea-ce se ține de cultura bucatelor și aflarea plugului, este pe deplin constatată, că Egiptul și China au fost cele dintăiut țéri, cari încă pe la anul 2800 înainte de Christos se ocupau cu cultura aceloră. Dela Egipteni cultura bucatelor a trecut la Fenicienii, de la aceștia la vechii Greci, ér de la Greci la vechii Romani.

În mormintele unor mumii (trupuri înbalsamate) din Egipt s'au aflat grăunțele de bucate, cari sunt asemenea grăunțelor noastre de grâu. Proba făcută cu acelea, de a-le séména și a scóte astfel grăunțe noué se dice că într'un cas ar fi și reușit. Grăunțele de grâu aflate în Pompei, cari s'au putut cultiva mai departe și din cari și astăzi se mai cultivă pe câte un loc în partea de cãtră apus a Helveției, ne dau o dovadă sigură despre cultura bucatelor în vechime.

Pe acolo, pe unde pămîntul nu prea era priincios culturale bucatelor, se îngrija óre cum însași natura, ca să producă plante de acelea, cu cari ómenii să se pótă nutri. Astfel în insulele de miadă-đi ale oceanului mare și indic, unde crește pomul de pâne, locuitorii n'au prea avut lipsă de cultura bucatelor, ci ei așteptau cu óre-care nerăbdare timpul acela, până când se cocea, atunci îl tăiau, scoteau măduha din el, pe care o cerneau, apoi o fierbiau în apă și astfel pânea era gata. Un asemenea arbor de pâne da câte 200—400 chilograme de făină. Care va să dîcă, pânea creșcea acolo în pădure, precum cresc pe la noi arborii.

Despre cultura bucatelor în vechime mai aflăm urme numérose și la vechii Israiliteni. Cain, ne spune vechiul testament, că era lucrător de pămînt. Moise ne spune în cartea sa cap 25 vers 4: „Să nu legi gura bouului, ce treeră“; patriarhul Iacob a trimes pe timpul unei fómete feciorii săi în Egipt după bucate, unde era fratele lor Iosif ca diregător, ér împératul Solomon vindea multe bucate, pe séma regelui Hiram din Egipt.

Herodot ne spune în scrierile sale, că cultura bucatelor la nici un popor din vechime nu era mai desvoltată ca în Canaanul vechilor Israiliteni, unde cum dîceau ei: „Curgea lapte și miere“. În adevér însă nu curgeau de acestea, ci apa din rîurile Tigru și Eufrat era introdusă pe canale printre holde, și grăunțele acestora așa erau de mari, în cât după spusele scriitorului susnumit, se apropiau de mărimea grăunțelor noastre de cucuruz.

De cultura bucatelor era legată în vechime óre-cum și civilizațiunea, pentru că popórele acelea, cari se ocupau cu cultura lor, trebuiau să se așeze stabil într'un loc, pe când acelea, cari nu se ocupau cu cultura lor, trebuiau să se ocupe cu vênatul, séu cu viața nomadă (de călători).

Chiar și sêlbaticii aveau óre-care respect față de cultivătorii de bucate din vechime, ceea-ce se deduce și din aprecierea unui sêlbatic, care să fie đis odată fiilor săi: „Nu vedeți voi, că noi trebuie să așteptăm câte 30 de luni până când crește vênatul, care și după ce crește are patru picidore, ca să pótă fugi, ér noi avem numai două ca să-l putem prinde? Étă vë spun, că neamul séménătorilor de grăunțe în scurt are să stîrpescă pe neamul măn-cătorilor de carne“.

Și acesel sêlbatic avea óre-care dreptate, de óre-ce s'a constat, că pe când aceia puteau să trăiescă numai câte 80 pe un mil pătrat, pe atunci nomadii puteau să trăiescă câte 800, ér cultivătorii de bucate câte 8000.

La nici unul din vechile popóre însă nu era desvoltată cultura bucatelor într'o măsură așa mare, ca la vechii Romani. Acesta este a se atribui împrejurării, că într'un timp cei mai de frunte comandanți și consuli se ocupau cu cultura bucatelor. Mai târziu pe timpul lui Iuliu Cesar cultura bucatelor se restringea numai la provinciă, adecă în jurul cetăților. Iuliu Cesar, ca să se facă mai popular nutrea câte 300,000 de cetățeni pe spesele statului.

Pe timpul împératului August cultura bucatelor a mai decădút, fiind-că poporul datat cu „pâne și jocuri“, nu mai voia să lucre, ci aștepta tóte d'a gata dela guvern. Acesta s'a și vëdút apoi silit în cele din urmă, ca să cumpere bucate încă și de prin Africa, Galia și Tracia.

De la vechii Romani cultura bucatelor a trecut în Galia (Francia) și Germania de miadă đi, ér cu privilegiul résbóelor cruciate s'a împămîntenit preste tot locul, pe unde și clima a fost priinciosă culturalei lor.

Astăzi nu există petec de pămînt pe unde să nu se cultive bucate, din cari se pregătesce „pânea cea de tóte dîlele“ în casa bogatului ca și în aceea a sêracului, ba în unele țéri mai constituiesc chiar și un isvor nesăcat de bogăție privată și națională.

Ioan Georgescu.

Ostași,

In ziua de 30 August, virtutea vóstră a încununat cu victorie stégurile române. Regimentul 14 de Dorobanți și batalionul 2 Vénători, împreună cu trei bataliöne din glorioasa armată imperială rusă, au luat din mánile inamicului reduta, ce el apéra cu atáta înverșunare, și un drapel și trei tunuri au fost cucerite de trupele noastre.

Aceste trofee, Eu ordon a se trimite în Capitala țerei și a se păstra acolo ca o vecinică dovadă a vitejiei armatei românesce. Drapelul se va așeza de-ocamdată în Arsenal, până se va hotári definitiv locul unde are să se păstreze.

Érá tunurile luate de la vrăjmaș, două se vor așeza de ambele părți ale statuei lui Mihaiú-Vitézul. Umbra mărétă a glorioșului Domn va vedé astfel, că óștenii románi au rémas până astăzi fii ai eroilor de la Călugáreni.

Cel de al treilea tun se va așeza înaintea marelui corp de gardă de la Palatul Domnesc, pentru a fi pururea pentru brava noastră armată un glorios exemplu de imitat.

Dat în Domnescul nostru cartier general al armatei de Occident, în Poradim.

Carol.

Marele duce Nicolae, comandantul armatei rusesce, uimit de tária fortificațiunilor ce armata română își făcuse, ruga pe M. S. Domnitorul să ordone și trupelor rusesce să se fortifice la fel.

Dér tóte acestea se petreceau cu iuțela fulgerului și nu-i dădeau nici răgaz măcar pentru odihnă, dér Carol I găsescé timp să scrie duiósei sale soții, în care vede atât pe femeia iubită, cât și Țara lui.

Nóptea, când toți se odihnesc, când toți se imputernicesc, la lumina unei luminări, El vrea să împartă bucuria Sa sufletescă și grija Sa de Domnitor cu Țera, care în acele momente solemne o reprezenta M. S. Dómna:

„Máne trupele române vor ataca reduta Grivița Nr. 2, care n'a putut fi luată

la 30. Numai după luarea acesteia, vom pute să îngropăm morții, cari zac încă cu sutele în tot jurul ei. Turcii nu respectăză drapelul alb, ci trag în soldații, cari caută să îngrópe pe camaradii lor, totuși ai noștri au reușit acum trei zile cu pe-ricolul vieței lor să adune o parte din rânii de la 30 August.

Éri am inspectat cu marele duce trupele române și pozițiunile lor. Am fost mulțumiți de bunul spirit, ce am constat în tinéra armată și la masa de la marele cuartier general român, Marele duce a lădat în toastul séu bravura și tinuta escelentă a armatei. Eu am mulțumit și ridicat pentru sănătatea împératului și a comandantului superior al armatelor ruse.“

De fapt, rezultatul durabil dobéndit la 30 aparține trupelor mele. Noi am luat reduta, înainte căreia Rușii au fost bătúți, pierdénd 7000 ómeni în a doua bătălie de la Plevna...“

Povețe despre păstrarea sănătății.

Locuința.

Dacă casa nu este bine clădită și bine îngrijită, ea poate vătămă sănătatea noastră. Locuința este sănătoasă, dacă este încăpătoare pentru toți cari șed într'însa, dacă pereții și pardosela ei sunt uscate și curate, dacă are destulă lumină, dacă se poate bine încălzi, dacă aerul este curat și se poate lesne premeni (preschimba) prin deschiderea ferestrelor, dacă în casă și în prejurul ei nu zac necurățenii, dacă nu se află aproape de casă băltoce, mocirle, șanțuri murdare și alte ape stătătoare.

Clădind o casă, trebuie s'o așezăm pe un loc sănătos. Dacă locul pe care o clădim este jos, atunci să-l înălțăm cu pământ sănătos, bine bătut, înainte de a începe zidirea. Să ne ferim a clădi casa într'un loc băltoș, mocirlos, umed, unde se adună apele de ploie, într'o luncă, care la fie-care viitură mare de apă se înecă, lângă malul unei gârle, care din când în când iese din albia ei, și să alegem pe cât se poate un loc mai înalt, mai depărtat de patul unei ape curgătoare, de baltă, de eleșteu. Să nu se zidescă casa pe un loc umplut cu bălgare și cu alte necurățenii, nici într'o vale adâncă infundată, în care nu străbat razele soarelui. Băltocele, apele băh-lite, stătute, șanțurile necurățite, aflate în vecinătatea locuinței, o fac nesănătoasă, produc friguri, lipsă de sânge, slăbiciune, umflătura pântecelui și alte bôle, de aceea trebuie să înlesnim scurgerea și secarea acelor ape stătătoare.

Locuința îngropată în pământ, numai puțin ridicată d'asupra pământului, o numim bordei. Bordeul este locuința cea mai rea, cea mai nesănătoasă, obișnuit în-tunecată și umedă, aerul ei se premenesce anevoe, și numai ômenii neprevădători, le-neșî său foarte săraci, își mai adăpostesc familia în bordeie; un bun gospodar nu va cruța munca și cheltuiela mai mare, ce cere clădirea unei case, și va asigura copiii săi o locuință uscată, luminată, aerată și încăpătoare. În unele sate se mai fac case de pământ bătătorit între două rânduri de scânduri (case de ciamuri), care se usucă anevoe.

Casele de gard (d-nuele, de vâlă-tuci), se se lipescă pe din năuntru, pe din afară și pe jos, cu lut curat (cu pământ galben), său cu lut amestecat cu pae to-cate, și nici de cum cu baligă; apoi se se spoiescă cu var și se nu se locuiescă înainte de a fi bine uscate, căci umezela pă-reților produce bôle. Dacă trebuința cere ca casa să se lipescă din nou, atunci se se facă acesta în timp-ul verii, când se poate usca mai curând și când ferestrele se pot ține deschise totă ziua; pentru ca să se scotă din case mirosul păreților umezi care este nesănătos. Asemenea, se nu se lipescă casa pe jos în timpul toamnei și er-nei, când nu se poate lesne usca. Casa se se vâruiescă (se s' spoiescă) de două-ori pe an, primăvara și în finele verii. Casa de gard, de nuele, și în finele pământ, are obișnuit pereți sălbiri și este friguroasă în timpul ernei; de aceea este bine ca să în-grosăm pereții prin alicie (cu alicărie), aruncând îndată după lipirea nuelelor, bu-căți de cărămidă și de piatră în pământul cu care s'a lipit, și mai lipind deasupra cu lut. În casa lipsită de pardoselă de scân-duri și lipită pe jos cu pământ, se face praf și umezela; o asemenea casă nu se poate tot-deuna ține curată.

Ômenii cu dare de mână și îngriji-torii de sănătatea familiei lor, tencuiesc casa de gard cu var și cu nisip, său își fac casa de cărămidă bine arsă, podită cu scânduri, cu pivniță de desubt, cu învili-tore de șita, de șindrilă, de table de fer ori de tinichea. Acoperișul casei de trestie de coceni, de paie, se aprinde ușor și pu-tredesce degrabă. Asemenea se pot zidi case sănătoase din piatră. La munte se fac case uscate și căldurose de lemn, din bărne și blâni încheiate la capetela lor și lipite cu lut, ori tencuite cu amestecătură de var cu nisip.

Este folositor ca casa să aibă prispă, căci ea opresce umezela de a străbate la

pereti; numai casa de zid, de piatră ori de cărămidă bine arsă și cu temelie de zid se poate lipsi de prispă. Este trebuincios ca casa să aibă mai multe încăperi, ca camera în care dormim să nu slujescă și de bucătărie, ci ca bucatele să se gătescă într'o cuhnie osebită ori în tindă, în săliță. Chiar dacă casa are numai o singură camera de locuit, ea trebuie să fie destul de mare, căci îngrămădirea într'însa a mai multor suflete de cât au loc, este vătămă-tore; ea cată să fie destul de încăpătoare pentru așezarea unui răstboi de țesut său pentru înlesnirea unei alte meserii în timpul ernei, când sătenii nu sunt ocupați cu munca câmpului. Strașina și prispă se nu fie prea jõe, ci înalte, ridicate, ca să nu împiedece lumina ferestrelor; tavanul să aibă înălțimea de cel puțin 3 metri (de un stânjen și jumătate).

Încăperile casei trebuie să aibă lumină deajuns, căci lumina înviează totul și lipsa de lumină aduce slăbiciunea corpului și ofilirea feței, mai ales la copii. Fie-care încăpere trebuie să aibă ferestre mișcătoare destul de mari, cel puțin de un metru înăl-țime, cu tocuri de lemn cari se pot lesne deschide; o odaie cu ferestre mici și cari nu se pot deschide, este nesănătosă, căci este trebuincios ca ferestrele să se deschidă în toate zilele, chiar în timpul ernei, cel puțin de câte două-ori pe zi, pentru câte o jumătate de oră. Aerul din casă se premenesce numai prin deschiderea ușilor și a ferestrelor; el nu se curăță prin afuma-rea cu oțet vârsat peste cărămidă ferbinte, nici prin arderea de zahăr ori de ienupere pe cărbuni aprinși, nici prin alte fumuri mirositoare, cari nu sunt de nici un folos.

Dacă putem, vom așeza casa astfel, ca ferestrele să dea spre răsărit, său cel puțin spre miadă zi, pentru-ca razele so-relei să între de-a dreptul în casă. Numai la nevoe, dacă nu ne stă în putință a așe-za ferestrele spre răsărit său spre miadă zi să le punem spre apus, pentru-ca camera să vadă soarele cel puțin înaintea apunerii lui. În nici un cas nu vom așeza feres-trele casei spre miadă noapte, căci o aseme-nea casă care nu vede nici-udată razele so-relei, ar fi negreșit nesănătosă. Pentru ca lumina să între cu largime în cameră, fe-restrele trebuie să aibă giamuri de sticlă curată și să nu fie lipite cu țiplă (cu schembea) său cu hârtie.

(Va urma)

Un „profet“ londones.

În suburbiul Clapton Commons din Londra se află o biserică frumoasă, edificată cu cheltuiala întemeietorului unei secte nouă, la 1896. Respectivul se numia Prince, și a murit în 1899. El se numia pe sine „profetul mântuitorului, care se reîntoarce“. La început putea să asiste și publicul la rugăciunile din biserică, mai târziu însă nu aveau intrare, de cât cei cari erau membrii sectei.

În jurul acestei biserici s'au creat adevărate legende, și un diar din Londra scoaricind după lucrurile, ce se întâmplă în biserică aceasta, a primit următorul răs-puns:

— Lumea se află în ajunul unei mari crize; numai Dumnezeu știe, ce se va întâmpla. Pot să se întâmple lucruri gro-zave.

S'a întâmplat săptămâna trecută, că s'a dat intrare liberă și publicului în bise-rică. Diarul amintit istorisește următoarele despre lucrurile, ce s'au vădit și auzit acolo:

Interiorul bisericii e clădit numai din pietrii albe, cioplite; băncile sunt din lemn alb, scările cari duc la altar sunt constru-ite în semicerc. În ziua „marei eveni-ment“, înaintea altarului se afla un tron, ér înaintea tronului o masă de marmoră. În tron se afla un bărbat înalt și extraor-dinar de slab, cu fața rasă, păr lung ne-gru și purtând haina preoților anglicani. Biserica strălucea în lumină electrică și se vedea, că comunitatea religioasă constă din ômeni bine îmbrăcați și bine situați. Car-tea de rugăciune din care cântau, avea titlul: „Glasul Fecioarei cerescă“ și cânta-

rea obscei era însoțită de o mică orgă. Când se sfârși cântarea, o liniște adâncă umplu biserica. După aceea, se ridică omul cu păr negru, păși înainte și în timp ce ochii lui sclipiau neaminte, încep să vor-bescă încet și ca și cum ar cânta. „Fratele Prince — dîse el — a trebuit să móră, ca să fie în ceri mijlocitor pentru noi și să pregătescă a doua venire a lui Mesia“.

După ore care pauză continuă cu pathos:

— „Eu, care ați vă vorbesc vouă, sunt Domnul, și am venit din nou în formă de om, ca să mântuesc pe aceia, cari din mórte și din blestems se rógă către mine. Da, eu sunt viața și trăiesc în veți“.

Vorbi lung, dér ceea ce spunea, de-venea tot mai neînțeles și mai incurcat și consta cu deosebire din citate din noul testament, fără ca între singuraticile pro-positii să fi fost ceva legătură. În urmă cu capul plecat se cobori în tron, ședă, și timp îndelungat își acoperia fața cu pâl-mile. Din rândurile credincioșilor eși de-o-dată o femeie și dîse:

— Ceea-ce a vorbit, Dumnezeu a spus. Véd pe Domnul dinaintea altarului. Un bétrân cărunt spuse cu voce tare:

— Priviți, acolo este Domnul!

Altul dîse:

— S'a împlinit dorința popórelor!

Acolo stă Domnul.

Alții diceau:

— Mărturisim, că am vădit pe Domnul.

Un om cădă în genunchi și dîse că-tră soția lui:

— Oh Dumneșule, Annie, uite colo e Domnul.

Scenele de felul acesta s'au repetat în întréga biserică, cântarea se auzi din nou și la fine „profetul“ se ridică în tron și dîse în extas:

— Pace! Pace vouă!

Dări de sémă și mulțumite publice.

Cu ocasiunea petrecerii aranjate de inteligenta română din *Mureș-Uioara* cu concursul tinerimei din împrejurime pentru înființarea unui cor la biserică gr. cat. din localitate, s'a încasat un venit brut de 232 cor. 70 b. Din suma acesta substrăgându-se speșele de 132 cor. 70 bani, rezultă un venit curat de 100 cor.

Cu această ocașiune s'au făcut următoarele contribuții marinimóse:

Felix Karoly director la fabrică de soda 6 cor., Societatea „fabrica de soda“ 20 cor., Fritz Pál șef al oficiului de băi, Pop Bajth câte 2 cor., Virág I. 3 cor. 40 b., Bójtze K protopretor 2 cor. 60 b., Ionasz I., Rus N. notar, Dergan I. executor reg., Dr. Pátácean G. cand. de adv., Baciu N. preot câte 1 cor., Horvath M. 1 cor. 40 b., Kastaletó H. 1 cor. 80 b., Gajia A. st. fil., Iancsó Lajos preot ref., Buzdugan M., Mesaros I. cand. de adv., Maior N. medicinist, Moldovan V. st. fil., Truța I. subnotar, Erdélyi A., Iavorschi I., Pop A., Orașan B. preot câte 80 b.

În numele comitetului aranjator es-pimăm și pe calea acesta mulțumite P. S. Domni pentru contribuțiile marinimóse.

Mureș-Uioara, la 6 Septemvrie 1902.

Dr. Sebastian Radu, Dr. Aurel Sava,
president. casar.

Zlatna, 1 Sept. 1902.

Cu ocașiunea petrecerii aranjate de Reuniunea fem. rom. gr. cat. din Zlatna în ziua de 28 August n. 1902, s'a încasat suma de 253 cor. 50 bani. Au binevoit a suprasolvi următorii st. d-ni:

Lukacs László ministru de finance, de present în Zlatna 10 cor., Ludovic Giurca preot, Trujm 5 cor., Procopoier Herlea notar, Cujir 3 cor. 50 bani, d-șorel Darvaș, Blașiu, V. Folberth comer. Zlatna. Traian Radu notar Feneș câte 3 cor., Iuliu M. Montani protopop, Iuliu V. Albini notar, Mihail Moldovan ospțar, Moskovics Bela hotelier toți din Zlatna câte 2 cor., Venetschek M. consilier de mine, Gold-berger Ignáz, Máty Sandor, consil. minist., și Nic. Popovici pr-ot Cib câte 1 cor. 50 b., D-na Octavia Vișa, d-nii: Kiss Ferencz primar din Zlatna, I. Dumitreanu prop. Sard câte 1 c., Nic. Todorescu preot Feneș, T. Dușa capelan, Pátrîngeni, Dr. Eu-geu Porea med. cerc. Basna, George Da-

nila Meteș, Pompeiu Andrea asp. de off. Ighiu, Emil Caliman stud. abs. Meteș, Au-gusto Mazuchi Brașov, Dr. Ioan Recele med. cerc., Carol Oelberg, Gusztav căp. de mine, Stitz Pál dir. școl. elem. de stat, Contes-velen, Carol farmacist, Lobstein Arpád, Czéteni Iozsef jun. Szunega Iozsef, Dr. Szontagh, Adolf medic erarial, Ioan Cis-maș subnotar. Pomp. Popescu și Victor Ilea toți din Zlatna câte 50 bani, G. Chi-riila, Alb. Gongolia, Farkas Daniel, Carol Lengyel din Zlatna câte 1 cor.; Tanislav George, Ioan Cristea, Ana Fazakoș, Maria Vasiu, Eug. Popescu, George Presecan, Maria Tanislav, Ciora Simion câte 50 b., și Medruțiu Ana 30 bani.

Din suma sus amintită substrăgându-se cheltuelile de 101 cor. 82 bani, rămâne un venit curat de 151 cor. 68 bani, care sumă s'a predat d-nei cassiere a Reuniunii.

Tuturor acestor marinimósi contribu-enți în numele „Reuniunii fem. rom. gr. cat. din Zlatna“ și pe această cale le es-pimăm căldurose mulțumiri.

Constantin C. Eremia, I. Crișan,
controlor casar.

P O V E Ţ E.

Apérarea trifoiului contra de-gerării. În regiunile sêrace de ză-padă, trifoiul degeră în mare parte, mai ales în pământurile cam umede bogate în lut și expuse vânturilor de miadă noapte și apuse. Pentru a întâmpina asprimea gerului și a scuti trifoiul de îngheț, ajunge un așter-nut subțire de plévă, burueni său paie de ori-ce soiț.

*

Cum se opresce mai ușor scurgerea sângelui din nas? Când căpătăm scurgerea de sânge pe nas, de obicei se stă plecat și se lasă a curge sângele, trăgând apă pe nas. Această procedură nu este toc-mai bună; în loc de a face acesta, pe bolnav îl apucăm de subsuoră și-l punem lungit pe pământ, în aer liber și răcoros, său decât se află în odaie, în apropierea ferestrei des-chise. După aceea îi ridicăm am-bele brațe în sus și le aducem până la creștet, în care poziție îi dicem să le țină. Liberăm apoi pieptul de ori-ce apăsare, desfăcem toți nas-turii și toate legăturile și învêțăm pe pacient să inspire cât se poate de încet și profund aer prin nas în plă-mâni, dér se nu expire imediat, ci să ție răsufatul cât se poate de mult. Această procedură repetată mai de multe ori și cu putere, opresce scur-gerea cu siguranță în câte-va mi-nute. Pacientul poate sta și în pi-ciore ridicând mâinile, și ținând în sus cu deosebire mâna dréptă. După acesta este bine, ca pacientul să ia o baie caldă la picior, în care se pune și săpun, său făină de muștar.

*

Mijloc de a scăpa pentru tot-deuna pereții de umezela. Un pa-roch Bucovinean scrie în fôia bise-ricescă „Candela“ din Cernăuț, următoarele:

Am cetit prin cele diare multe anunțuri pentru mijloce contra ume-zelei păreților. Avut'am privilegiu a mă și folosi de ele în felurite ca-surî, însă tot-deuna s'au arătat cu timpul érași urme de umezela și udeala în paretii reparați.

De la un practic vechiu am de-prins un mijloc, care s'a adevérit ales de bine. Cred că voi face fra-ților, cari au nenorocirea a locui într'o casă parochială umeză, un serviciu bun, dacă le voi comunica mijlocul acesta:

Mai întâiu se dă jos crepiuala („vâcălașul“) de pe zid, și crepătu-rile dintre pietre său cărămidă se curătesc cât se poate de bine, apoi crepăturile acele se astupă bine cu o amestecătură de una parte de ci-ment și două părți de nisip. În 1—2 zile se usucă tencuela acesta. La

umbră durează uscarea o și mai mult.

Fiind tencuēla de ciment bine uscată, se fierbe într'un vas de tînchea o cătățime potrivită de vâpsea de sticlă (glasfarbe), până ce se face de tot fluidă pe locurile ude. Cum vine vâpsēla în atingere cu zidul, e deja și învertoșată. Și zidul peste tot îndată se pōte tencui cu o tencuēlă de var sēu de ciment (tencuēla din urmă este mai bună). Vasul unde s'a făcut vâpsēla de sticlă, nu se mai pōte întrebuinta.

La un metru pătrat de zid se cer 2 kgr. din vâpsēla numită; 1 kgr. costă 24 cruceri.

Mai observ, că numai odată se se tragă cu periūta într'un loc, însă așa de sus, în cât se nu rămăie nici un ochișor gol. Putrejunea, mucegaiul sēu udēla nu se vor mai arăta nici odată.

Toți cei ce se folosesc de acest remediu, află deosebită bucurie în sigurul rezultat.

Fabrica, care produce acēstă vâpsea de sticlă, nu mi-e cunoscută, dēr se pōte căpēta în fie-care drogherie mai mare.

MULTE ȘI DE TOTE.

Cocoșul lui Voltaire.

Marele scriitor frances Voltaire, fiind bolnav la Cirey și găzduit la dōmna du Châtelet, ceru mai înainte de tōte, ca în timpul bōlei lui se nu se facă nici un șgomot, fiind-că șgomotele îl enervēză peste măsură. Dēr tocmai atunci când întrēga împrejurime se ținea în cea mai mare liniște, un cocoș din curtea casei, tocmai într'adins par'că, cânta mereu și așa de tare, cum nu-l aușise nimeni până atunci. Voltaire se supără foarte mult și spuse dōmnei du Châtelet sē-l omōre. „Este cu puțință, și el enervat, ca un astfel de animal ne însemnat, care nu știe nici scrie, nici ceta, care n'a rezolvit nici odată probleme despre puterea luminei, nici n'a făcut tragedii și romane, nici n'a compus poeme epice, sē se bucură de-o sănătate așa de mare, sē cânte șiia întrēgă și sē mē împiedecă de a dormi, pe când Voltaire, care cunosce tōte farmecile poesiei și le știe esprima, care înțelege pe Newton și-l pōte esplică altora, care a făcut: „Poema ligei Oedip și scrisōrea cătră Urania“, este mistuit de friguri, nu pōte dormi, nici vorbi, nici cânta... Dōmna du Châtelet risemult de acestea și omōri cocoșul.

Șahul Persiei și dentistul.

În ziua sosirei Șahului Persiei la Paris, el a suferit de o teribilă durere de dinți, încât a fost silit sē mērgă la un dentist, care a amănât pe a doua și scōterea mai multor măsele. Șahul a fost exact la ora înțelnirei; ne mai simțind nici o durere, n'a vrut sē i-se mai facă nici o operație.

— Fiind-că nu vreau ca tōtă încordarea sē fie de geaba, și se el dentistului, ai sē scoți câte o măsea de la fie-care dintre consilierii mei.

A vorbit cu ochii plecați jos; când se nită în jurul lui, vēdū că numai marele vizir a rămas rece și nepăsător la cuvintele sale. Pōte că în inima sa, marele vizir a ascuns un dinte pentru suveranul sēu.

Etatea animalelor.

Urșul ajunge etatea de 20 de ani; cănele nu traesce mai mult de 20 de ani; lupul tot asemenea; vulpea de la 14—16 ani. Leii ajung la vērștă foarte înaintată. Rasa de lei numită „Pompei“ este cea mai trainică. Vērșta de mijloc a pisicilor e de 14 ani. Epurele trăscesc de la 7—8 ani. Elefanții ajung vērșta de 400 de ani. Porcii trăscesc până la 30 de ani. Rinocerul trăscesc numai până la 20 de ani. Un cal ajuns odată 62 de ani, dēr vērșta lor mijlocie este între 20—25 ani.

Sosiți în Brașov.

Pe ziua de 12 Septembrie 1902.

H. Europa: Lăzăreanu, Kopp, Mavrocordat, Bucuresci; Stantcoff, Rusciuc; Wieting Constantinopol; Blum, Sternberg; Handel, Budapesta; Kropp, Klaus, Guttman, Viena. H. Pomul verde: Mețianu, Zērnesci; Carp, Trifon, Ionini, Bucuresci; Dietrich, Brașov; Mihailescu, Sinaia; Gogig, Viena. H. Orient: Iakab, Clușiu; Vilmosy, Bușteni; Alexianu, Bucuresci.

Literatură școlară.

În editura librăriei H. ZEIDNER în BRAȘOV

au apărut numai acuma următōrele cărți trecute la noi din editura Librăriei N. I. Ciurcu.

În editura proprie:

- I. Dariu, „Fisica pentru școlile populare“ edițiunea a IV leg. . 60 fil. — „Istoria patriei pentru școlile populare“ edițiunea a V, broș. 50 fil. — „Carte de cântece“ pentru tinerimea școlară, prețul broșat . . . 50 fil. — „Carte de cântece diverse pentru toți“ prețul broș. . . . 50 fil. N. Bogdan, prof. „Manual de limba maghiară“, partea III, pentru clasa III gimnasială, reală și civilă, prețul broșat. 1.50 cor. — „Partea a IV pentru clasa IV gimnasială, reală și civilă, broș. 1.80 cor. Fr. Koos și V. Goldiș: „A doua carte“ pentru limba maghiară legat. 50 fil. N. Stoicovici: „Elemente de musică“ pentru școlă poporală, pr. broș. . 50 fil. Pilișia-Sulică: „Curs sistematic de gramatica limbii române“ pentru gimnasil, școlē reale, civile, ce va apăre în curēnd broșat. . . . 1.80 cor. St. C. Alexandru: „Cartea copiilor“ ilustrată pentru clasa II primară, prețul legat 1 cor. broșat 80 fil. — „Întâia carte a copiilor“ sēu „Abecedar ilustrat“, pr. legat . 50 fil (Carte aprobată de Consistoriul diecesan din Caransebeș în anul 1902 sub nr. 5476.)

Calendarul săptămănei.

SEPT. (1902) are 30 zile. RAPCIUNE.

Table with 3 columns: Zilele, Călend. Iul. v., Călend. Greg. and rows for days of the week with corresponding events.

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 12 Septembrie 1902.

Table with 3 columns: Măsura și greutatea, Calitatea, Valuta în Kor. și fil. and rows for various grain types and their prices.

Tērgul de rīmătōri din Steinbruch.

Starea rīmătōrilor a fost la 9 Sept. n. de 46,528 capete, la 10 Septemvrie au intrat 279 capete și au eșit 586 capete, rămānēnd la 11 Septemre n. un număr de 46,221 capete.

Se notēză marfa ungurescā: veche grea dela 104—106 fil. tînēră grea dela

112—113 fil., de mijloc dela 111—112 fil. ușōră dela 111—112 fil. — Sērbescā: grea 109—112 fil., de mijloc 108—110 fil., ușōră 106—108 fil. kilogramul.

Cursul la bursa din Viena.

Din 12 Septemvrie n. 1902.

Table with 2 columns: Item and Price, listing various financial instruments and their values.

Cursul pieței Brașov.

Din 13 Septemvrie n. 1902.

Table with 2 columns: Item and Price, listing local market rates.

Bursa de mărfuri din Budapesta.

din 11 Sept. 1902.

Table with 4 columns: Săminte, Calitatea per Hect., Prețul per 100 chilogramme, and rows for different types of grain.

Table with 4 columns: Săminte vechi ori nouă, Soiul, Calitatea per Hect., Prețul per 100 chilogramme, and rows for various seed types.

Table with 4 columns: Produse div., Soiul, Cursul, and rows for various agricultural products.

Cursul losurilor private

din 10 Sept. 1902.

Table with 3 columns: Item, oump., and inde, listing private exchange rates.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu. Redactor responsabil: Traian H. Pop.

La subscrisul se primesc școlari în cuartir cu tōtă întreținerea. Conversație germană.

Friedrich Richter, Strada nēgră nr. 7.

Doi școlari și o fetiță se primesc cu întreaga întreținere la Julie Gutsch Scheiū, Strada Caterinei 30.

În atențiunea On. părinți!

La subscrisul se primesc băieți de școlă în cuartir lunar sēu anual cu tōtă întreținerea sēu fără, dela 12—16 ani, într'un loc liniștit, cu curte mare și grădină, în Strada Sf. Nicolae Nr. 6/B (Dosul bisericeii).

George Moldovan.

Se primesc unul sēu doi copii

la o familie germană în apropierea de școlēle române și germane cu tōtă întreținerea, unde pōte învăța limba nemțescă, cu preț moderat.

La E. L. Schiller, în Strada Orfanilor nr. 5, (parter în dreapta cătră stradă).

ȘCOLA privată de musică „KAISER“

Concesionată de înalta autorit. școlară c. r. Viena, districtul 7, 8 și 11.

Anul școlar al 29-lea.

Are anual cam la 350 frecuanțanți din țară și străinătate, profesori distinși între cari artiști de primul rang. Instrucție comună și privată. Cantul (opere, concert bisericesc și cor. Clavir, și în ori-ce specie de instrumente muzicale cu corde sēu metalice, în tōte ramurile teoretice. — Curs de 2 ani pentru învățatori de cantari. — Curs de 7 luni pentru pregătire la examenul de stat c. req. în Viena și Praga, pentru postul învăț. de cant la școlēle medii și preparandii, precum și la conducerea școlēlor de cant private, și 15 candidați au depus acest examen și 4 artiști dintre ei cu distincțiune). — Curs pentru orchestra și măestru de musică (civile și militare). — Secțiă, pentru instrucție teoretică pe cale de corespondență. — Cnrs special pentru instrucție superiōră. — Curs feriat și special de două luni.

PROSPECTE. precum ori și ce informațiuni se dă de cătră biroul Institutului

2—7.(653) Viena, VII/1 Zieglergasse 29.

500 fl. plătesc celui ce va durere de dinți, ori îi va mirosi gura, după ce va folosi

apa de dinți

a lui Bartilla, o sticlă 70 bani. (Pentru pașetare 20 filler deosebit)

Erezii A. Bartilla (E. Winkler) VIENA, 19/1, Sommergasse 1.

Sē se cēră pretutindena apiat apa de dinți a lui Bartilla. Denunțari de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se pōte căpēta, trimiț 7 sticle cu 5 cor. 20 fil. franco; 16 sticle cu 9 cor. franco.

Se căpēta în BRAȘOV la farmacia D-ului Victor Roth și la farmacia ingeneral pāzitor, Tērgu grāului Nr. 7.

PUBLICAȚIUNE.

Pentru toate realitățile aparținătoare moștenitorilor defunctului Dr. Otrobán Nándor s'a fixat ziua de vânzare

pe 20 Octomvrie st. n. a. c. dimineața la 9 ore

în cancelaria d-lui notar public regesc Schnell Károly (strada Vămii nr. 15) și unde nu se va lăsa nimic din prețul strigărei. Oferte se vor primi și în scris.

1) Casa de lemn, în Brassó (Scheiű) Podu Crețului nr. 107 nou (676 vechi) indusă în cartea funduară nr. 2660, n-rii top. 3348, 3349.	Coroane. 700
2) Villa din Predeal, cu tot mobilarul din ea și cu aranjamentul, indusă în cartea funduară din Brassó, nr. 10.961 A + 25.404/12 nr. top.	10,000
3) În Bácsfalu, casa cu nr. 446, cu 9 apartamente de locuit cu o grădină de pome, odăile folosite pentru locuință de vară, împreună cu mobilarul, indusă în cartea funduară nr 598 A + 1659/1, 1659/2, 1660, 1661, 1662, 1663, 1664, 1665 n-rii top.	12.000
4) În Bácsfalu casa nr. 445, cu patru locuințe și grădină, indusă în cartea funduară nr. 589 A + 1358, 1359/2, 1360/2, 1361/2, 1363/2, 1364/2 n-rii top.	5 000
5) În Előpatak stațiune balneră așa numită „Villa Zona“ cu întreg aranjamentul, cu mobilele din ea, cu dreptul la băi, la apa minerală, indusă în cartea funduară nr. 318 A + 1535, 1546/1, 1546/2, 1546/3, 1547, 3744 nr. top.	8,000
6) Casele din Brassó, Strada Porții nr. 16 și cel vechi 488, indusă în cartea funduară nr. 2560 nr. top. 5434, și casa din strada Spitalului nr. 11 nou și cel vechi 475, nr. top. 5420, două case legate una de alta (fost Hotel Baross.)	80,000
7) Imobilul din Apáczka loc de zidire, indus în cartea funduară nr. 1011, n-rii top. 1601/2, 1602/2, 1603/3.	100
8) Livada din Tușnad nr. 976 indusă în cartea funduară nr. A + 12,508/12.	1,000
9) Realitatea aflătoare în Bölön nr. 634 indusă în cărțile funduare sub nr. A + 2759/3.	200
10) O sură aflătoare în Agostonfalva.	800
11) O baie de fer în Felső-Rákos,	600
12) Realitățile aflătoare în Bardocz sub nr. 674 și 736 indusă în cartea funduară sub nr. A + 263, 266 și 267/1, 267/2	1,400

Din prețul strigărei ofertanții au a depune un vadiu de 10% în bani gata sau în hârtii de valoare.

Informațiuni se pot lua în cancelaria d-lui avocat Dr. Zakariás János (Brassó, Strada Spitalului militar nr. 3) unde se va lua în considerare condițiunile date de d-l notar public regesc Schnell Károly.

Brassó, în 2 Septemvre 1902.

Szabó Alexandru,

660,1—8

esecutorul oficial al rămasului D-rului Otrobán Nándor.

Cătră Domnii Studenți Români!

Îmi permit a face cunoscut Domnilor Studenți dela gimnasiu și școlile comerciale române din loc, că mi-am asortat **magasinul meu cu**

tot-felul de chipiuri studentesci

și adică, pentru clasele gimnasiale, superioare și inferioare, clasele comerciale și reale.

Prețul este de bucată 1 fl. 75 cr., seu 3 Cor. 50 fileri, **Embleme comerciale** bucată 8 cr. seu 16 fileri. **Chipiuri de clase Normale** 1 fl. 70 cr.

Cât despre trănicie și bunătate iau asupra-mi orice garanție.

Reparatură se efectuează bine, prompt și ieftin.

In speranță, că d-nii Studenți mă vor sprijini și cerceta cât mai mult, semnez

cu distinsă stimă

A. MEȘOTĂ,

Magasin român de pălării și chipiuri
Strada Orfanilor nr. 3.

AVIS PREALABIL.

Sebscrisul are onóre a face cunoscut Onor. public, că cu începerea dela 1 Octomvrie a. c. **voiu lua éráși asupra mea conducerea**

„Restaurații Gambrius“

în Brașovul-vechiú, Strada Lungă nr. 12.

Bucătăria renumită stă sub privigherea consórtei mele **Frau Kless.**

Mă rog de o cercetare numărósă

cu totă stima

1—3 (663)

Georg Kless.

A N U N Ţ.

Subscrisele aduc la cunoștință, că primul și cel mai mare

Atelier de uniforme din Ardeal

este din nou bogat asortat, cu tot felul de **chipiuri**, pentru elevi dela toate școlile centrale române din Brașov.

Chipiurile mele sunt de I-a calitate. căptușite cu mătăsă în trei colori. **Prețul** este de bucată, fără deosebire cu fl. 1.80, seu **coroane 3.60.** — **Emblema** pentru comerciaștii e separat **10 cr.** seu **20 fileri.**

Tot-odată aduc la cunoștință și Domnilor, care își fac anul de voluntar, că în **Atelierul meu** își poate procura numai pentru **65 fl.** seu **130 coroane** în sus: 1 manta, 1 blusă, 1 chipiu, 1 cravată, 1 roc (tunică), 1 pantalon, 1 curea de lac, 1 păr. de mânuși; toate aceste sunt din stofă fină și se confecționează strict după regulamentul prescriis militarilor. O singură probă ajunge ori și cui pentru a se convinge despre aptitudinea și prestațiunile mele.

Cu deosebită stimă

Dumitru Platoș,

BRAȘOV, Strada Mihail-Weiss 20.

1—10.(662)

Fluidul Kwizda.

Fluid pentru **turisti**
Kwizda fluid pentru soldină.

Fricțiune probată contra soldinei. Intrebuintată de Turisti, Biciclisti și calăreși cu succes pentru recreare după ture mai mari.

Prețul o sticlă cor. 2.-, 1/2 sticlă cor. 1.20.

-- Veritabil se capătă în toate farmaciile. —
Deposit principal la
Franz Joh. Kwizda
k. u. k. Oest.-ung. Kön. Rumän. u. fürstl. Bulg. Hofl. Kreis-Apotheke KORNEUBURG, bei Wien.

Epilepsi.

Cine suferă de epilepsie, cărcei, de nervi să ceară broșura în privința acésta, se trimite **gratis și franco** dela **Schwanen-Apotheke, Frankfurt, a. M.**

DEPOSIT de articole igienice.

DEPOSIT de mărfuri de gumi din Paris.

J. REIF Specialist, VIENA

I., Brandstätte 3.

Prețuri curente în coverte închise franco și gratis

Trimiterea în provincie cu Rambursă. Discreț. à K. 2, 4, 6, 8, 10 etc.

Pentru morbură de stomac!

Celor ce prin recé á, inbuibare, mánăări greu de mistuit, ferbințeli, prea reci, seu. viața neregulată și au tra- un morb de stomac și anume:

Catar de stomac, cărcei, dureri, mistuire rea, se recomandă un mijloc bun de casă, probat de mai mulți ani cu efect bun **Vinul de burueni (Kräuterwein) a lui Huberth Ullrich**

Vinul de burueni este preparat din burueni excelente și vindcătoare cu vin bun, întărește stomacul și organismul de mistuire al omului. Vinul de burueni delătură mistuirea rea, și ajută la formarea de sânge sănătos.

Folosirea vinului de burueni delătură morburile de stomac deja la început. De aceea s'a se folosescă de timpuriu. Simptome ca: dureri de cap, răgăială, gréță, slăbic une, vomare, dispare adese-ori după folosirea a câteva sticle de vin de burui-ni.

Constipația și urmările ca: neastimpăr, colică, bătaie de inimă, insomnia, congestiune la ficat, sulină, hemoroide, se delătură întrebuițând vinul de burueni. As-menea curăță din stomac materii striaocióse prin eșirea ușorá la scaun.

Slăbiciunea, paliditatea feței, anemia, debilitatea provin adese-ori din mistuire rea și din dispoziție lónăviciósă a ficatului. Persóne carí pă-timesc de lipsa de apetit, nervositate, dureri de cap, insomnia, tângesc cu încetul Vinul de burueni dá impuls puterii de viață, Vinul de burueni excită apetitul, ajută mistuirea și hrănesce, mișcă prefacerea substanțelor, alină nervii excitati și produce vioi-une de viață. — Mulțime de scrisori de mulțumire confirmă acestea.

Vin de burueni se capătă în sticle á 3 cor. și 4 cor. în farmaciile diu: Brașov, Săcele, Cristian, Rășnov, Codlea, Țințari, Helchiu, Bod, Feldióra. Ilyefalva, Uzon. Magyaros Nagypatak, Zágón, Papolcz, Kovászna, Beresnyó, Sepsi-Szt.-György, Bölön, Nagyajta, Baroth, Miklo-vár, N.-Baczon Zsombor, Darocz, Homorod, Kéhalom, Ugra, Kacza, Zsiberk, Lemnek, Báránykut, Boldogvár, Boholcz, Szásztjukos, Bethlen, Sárkány, Almásmező, Zernest. Törösvár, Vajdarecse, Vila, N.-Sink, Aiud, Panticu. Kézdivásárhely, Erzsébetváros, Segesvár, Nagyszeben și în toate farmaciile din orașele micé și mari din Ardeal și din țările străine. — Farmaciile din Brașov: a d-lor Heinrich G. Obert și Victor Roth trimite 3 seu mai multe sticle cu prețurile originale în ori și ce localitate din Austro Ungaria.

— Să se ferescă de imitație. —

Cereți nume **Vin de burueni a lui Hubert Ullrich.**

Vinul de burueni al meu este mijloc secret. E compus din vin malaga 4500, spirt de vin 1000, Glicerín 1000, Vin roșu 2400, sirop de frăgi 1500, sirop de cireșe 3200, fincen, anason, rădăcina helen, rădăcină americană, rădăcină de anizan, rădăcină calmus aa. 100. Aceste părți constitutive se se amestecă.